Vinařský věstník

6
2023

Obsah:

Z domova 2
Nebezpečné a falšované potraviny – víno (červen 2023) 5
Ze zahraničí 6

jihomoravský kraj

Ve spolupráci s Jihomoravským krajem zpracoval SVČR
Produkováno s podporou Vinařského fondu ČR.

Z domova

Invaze na Ukrajinu ovlivňuje trhy v řadě států EU. Podporu ze zemědělské rezervy potřebuje i Česko a další evropské státy

30. 5. 2023 – Tisková zpráva – Situace na zemědělských trzích po ruské invazi na Ukrajinu, nová pravidla pro odpady z obalů potravin nebo revize označování mražených potravin byly hlavními tématy dnešní Rady ministrů zemědělství EU v Bruselu. V souvislosti s pokračující válkou se státy shodují na nutnosti poskytnout zemědělskou podporu i ostatním zemím EU, nikoli jen těm, které bezprostředně sousedí s Ukrajinou. Diskuze o situaci na trzích v EU a na Ukrajině se zúčastnil také ukrajinský ministr zemědělství Mykola Solskyj. Českou republiku na Radě zastupoval náměstek ministra zemědělství Miroslav Skřivánek.

Česká republika nadále podporuje Ukrajinu, a i z pohledu světového potravinového zabezpečení považuje za důležité zmírňovat dopady války na ukrajinský zemědělský sektor. Zároveň je ale nutné řešit složitou situaci ve všech zemích EU, protože válka ovlivnila unijní obchod, ceny komodit i logistiku.

„Česká republika od začátku ruské agrese jednoznačně podporuje Ukrajinu a v této podpoře bude pokračovat. Je důležité posílit a zefektivnit takzvané koridory solidarity, aby se ukrajinské zboží dostávalo zejména do třetích zemí tak, jako před válkou. České zemědělství se ale potýká se sekundárními dopady konfliktu. Nadměrné dovozy ovlivňují ceny komodit, naplněnost skladů a celkovou logistiku zboží v rámci unijního trhu. Zavedení finanční podpory nejen pro státy sousedící s Ukrajinou považujeme proto za naprosto zásadní součást řešení," řekl náměstek ministra zemědělství Miroslav Skřivánek.

Přestože koridory solidarity fungují, ruská invaze a změny tras pro vývoz ukrajinského zboží vedly k přesunu části ukrajinského exportu na trh EU. Tato situace tlačí na ceny zemědělských komodit v řadě regionů, Českou republiku nevyjímaje. Evropská komise (EK) proto zavedla opatření pro pět nejdotčenějších států, které sousedí s Ukrajinou – u pšenice, kukuřice, řepky a slunečnicových semen je přes jejich území povolen pouze tranzit, nikoliv dovoz; v jednání je rovněž podpora ve výši 100 milionů eur pro státy sousedící s Ukrajinou. Česká republika požaduje nalezení celounijního řešení a zavedení opatření, která se budou vztahovat na všechny postižené země, včetně ČR. Nad rámec toho je třeba zlepšit fungování dopravních cest, snížit přepravní náklady a byrokracii související s tranzitem a dostatečně koordinovat a kontrolovat přepravované zboží.

Na programu Rady byla také diskuze o odpadech z obalů potravin. Současná směrnice z roku 1994 už není dostačující, a proto nyní probíhá diskuze o její úpravě. Výsledkem by měla být větší harmonizace pravidel napříč členskými státy a také snížení množství používaných obalů a následně i obalových odpadů, ať už jde o nahrazení jednorázových plastových obalů opakovatelně využitelnými, nebo jejich větší recyklovatelnost. Cílem je v EU do roku 2040 snížit odpady z obalů na obyvatele o 15 % ve srovnání s rokem 2018.

„Udržitelné nakládání s obaly a redukce obalových odpadů je určitě správná cesta a jsme si vědomi, že sektory, které pracují s potravinami, k tomu mohou významně přispět. Musíme ale velmi důsledně zvážit problematické aspekty současného návrhu. Mám tím na mysli zejména skutečnou environmentální stopu, otázku bezpečnosti potravin a proveditelnost v praxi. Na jednání jsem jasně řekl, že hygienická pravidla EU patří k těm nejpřísnějším na světě a bezpečnost potravin a zdraví našich občanů proto musí zůstat na prvním místě," uvedl náměstek Skřivánek.

Na programu Rady byly kromě jiného také diskuse k problematice uvádění zmrazených produktů na trh, řešení aktuálních dopadů nepříznivých klimatických podmínek v několika evropských zemích, stanovení programu 5. konference ministrů zemědělství Africké unie a Evropské unie a jednání o dohodě o volném obchodu mezi EU a Austrálií.

VOJTĚCH BÍLÝ, TISKOVÝ MLUVČÍ MINISTERSTVA ZEMĚDĚLSTVÍ

Čeští zemědělci dostanou z unijního kompenzačního balíčku 160 milionů korun

27. 6. 2023 – Tisková zpráva – O vývozu zemědělských a potravinářských produktů z Ukrajiny a souvisejícím kompenzačním balíčku, o udržitelném používání přípravků na ochranu rostlin, o implementaci společné zemědělské politiky (SZP) a o řešení nárůstu počtu velkých šelem a problematice kompenzace škod, které způsobují, jednala v těchto dnech Rada ministrů zemědělství EU v Lucemburku. Českou republiku zastupoval náměstek ministra zemědělství Miroslav Skřivánek (KDU-ČSL).

Evropští zemědělci by měli získat dalších 330 mil. EUR ze zemědělské rezervy, která poslouží na zmírnění dopadů levného dovozu ukrajinských obilovin, rostoucích nákladů a klimatických změn. Evropská komise (EK) tak reaguje na požadavky unijních států. Aktuálně si mezi sebe Polsko, Maďarsko, Slovensko, Rumunsko a Bulharsko rozdělí 100 mil. EUR, které mohou posloužit na kompenzace zemědělců v zemích, které bezprostředně sousedí s Ukrajinou a kde v posledních měsících měli problémy s odbytem vlastních produktů kvůli levnějšímu dovozu. V rámci pomoci ukrajinskému hospodářství, které zasáhla ruská agrese, zrušila EU dovozní cla a posílila přepravní kapacity. Velká část obilovin a olejnin původně určených pro africký a blízkovýchodní trh však zůstala v Unii. Nově navržených 330 mil. EUR tak bude poskytnuto unijním státům, které s Ukrajinou přímo nesousedí, ale ▸

v posledních měsících zaznamenaly negativní vývoj na trhu se zemědělskými komoditami, ať už v podobě přetlaku na unijním trhu nebo extrémním klimatickým výkyvům.

„Naši zemědělci by podle návrhu Komise mohli z nově uvolněných peněz získat přes 160 milionů korun, které poslouží jako kompenzace za druhotné dopady levného ukrajinského dovozu, zejména pokud jde o snížené možnosti našeho vývozu oproti minulosti. Ministerstvo zemědělství se bude snažit zajistit ještě další spolufinancování z národních zdrojů. Peníze rozdělíme například mezi chovatele drůbeže, pěstitele ovoce a zeleniny, případně další zasažené citlivé komodity," řekl náměstek Miroslav Skřivánek.

Na Radě zemědělských ministrů se také jednalo o udržitelném používání přípravků na ochranu rostlin (POR). Česká republika patří ke státům s nejnižší spotřebou pesticidů a tento trend pokračuje. Je však zároveň potřeba zajistit, aby evropské zemědělství zůstalo i nadále funkční.

„Zajistit dostatek kvalitních potravin pro naše občany za dostupné ceny a zachování celkové konkurenceschopnosti zůstává i nadále hlavním úkolem evropského zemědělství. To by však zároveň nemělo jít na úkor ochrany životního prostředí. Podporujeme proto důraz na alternativní nechemické metody ochrany před škodlivými organismy, včetně šlechtění odolných odrůd a precizního zemědělství. Změny klimatu přinášejí nové výzvy v ochraně rostlin a je třeba mít po ruce rychlé a účinné prostředky," uvedl náměstek Miroslav Skřivánek.

Intenzita hospodaření i dosavadní pokrok při snižování používání pesticidů se napříč státy EU liší. České předsednictví spolu s ostatními členskými státy loni vyzvaly Komisi k doplnění dopadové studie o kvantitativní data k zásadním otevřeným otázkám dopadu návrhu na snižování používání POR, zejména pokud jde o zabezpečení potravinami a dopadů na konečného spotřebitele. Tuto studii by měla Komise předložit příští týden.

Ministři diskutovali také o společné zemědělské politice po roce 2027. Důležitým úkolem bude podpora zejména konkurenceschopného zemědělství, které zajistí dostatek potravin pro všechny obyvatele EU. Stranou však nesmí zůstat ani ochrana životního prostředí a otázky klimatu. Zemědělství je neoddělitelné od venkova, proto je třeba posilovat socioekonomickou strukturu venkovských oblastí. Česko se domnívá, že lze zvyšovat produktivitu a současně chránit životní prostředí. Vhodnými technologiemi či digitalizací lze omezit vstupy, jako jsou energie, množství hnojiv nebo pesticidů, a tím snížit náklady i environmentální zátěž.

„Do budoucna by nám určitě pomohlo, kdyby strategický plán, který musí každá země předložit Evropské komisi, byl co nejjednodušší, skutečně strategický a reagoval na aktuální potřeby. Podle něj se posuzuje, zda společně plníme cíle společné zemědělské politiky, a obhájíme si tak finanční prostředky, které z unijního rozpočtu čerpáme. Dnes obsahuje celou řadu detailů, které je možné řešit na úrovni národních prováděcích předpisů. Jde například o kritéria pro výběr projektů nebo složité finanční a indikátorové tabulky s ročními plánovanými hodnotami," řekl náměstek Skřivánek.

Na programu jednání byla také problematika růstu populací velkých šelem a následných dopadů na zemědělství, lesnictví a akvakulturu. Toto téma je v posledních letech u nás velmi sledované hlavně vzhledem ke zvyšujícímu se počtu vlků a dalších predátorů v ČR a škodám na hospodářských zvířatech, rybách a lovné zvěři, které způsobují. Je potřeba přezkoumat současný evropský regulační rámec a vhodně jej přizpůsobit tak, aby řešil vysokou nejistotu a zhoršující se situaci, které čelí nejen zemědělci. Bezpochyby je nutné pokračovat v ochraně velkých šelem, ale je třeba dosáhnout spravedlivé rovnováhy ve vztahu k ostatním druhům, včetně jejich kořisti.

VOJTĚCH BÍLÝ, TISKOVÝ MLUVČÍ MINISTERSTVA ZEMĚDĚLSTVÍ

Spotřeba přípravků na ochranu rostlin v České republice

15. 6. 2023 – Tisková zpráva – Ze statistických údajů Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského (ÚKZÚZ) i nadále vyplývá, že se spotřeba přípravků na ochranu rostlin v ČR za poslední roky stále drží na nižších hodnotách. V roce 2022 došlo k širšímu využití nechemických alternativ ochrany, což se projevilo v meziročním srovnání navýšením spotřeby přípravků na bázi biopreparátů o 21 %. Ve srovnání se zeměmi EU patří i tuzemský prodej přípravků na ochranu rostlin nadále k nízkým.

ÚKZÚZ ve spolupráci s Českým statistickým úřadem shromažďuje a zveřejňuje data o množství účinných látek, obsažených v přípravcích na ochranu rostlin, které byly uvedeny na trh v České republice. Eviduje i celkové množství pesticidních účinných látek použitých v ČR podle jednotlivých skupin plodin a druhů účinných látek a rovněž i celkový objem spotřeby přípravků na ochranu rostlin rozdělený podle skupin přípravků a pomocných prostředků na ochranu rostlin.

V porovnání s rokem 2021 došlo v roce 2022 k nepatrnému zvýšení celkové spotřeby POR a pomocných prostředků aplikovaných na pozemku (zemědělská půda mimo mořící stanice a sklady rostlinných produktů) a to cca o 1,2 % (cca 130 000 kg).

V jednotlivých kategoriích přípravků na ochranu rostlin však nedošlo v meziročním srovnání k příliš velkým změnám ve spotřebě. Výkyvy se zpravidla řídily dostupností přípravků na trhu nebo pokles jedné látky byl kompenzován nárůstem jiné ze stejné skupiny v reakci na její zákaz.

Počasí v roce 2022 nesehrálo výraznější roli, neboť ačkoliv byl rok 2022 na území ČR teplotně nadnormální o 0,9 °C, srážkově se naopak jednalo o rok normální. Silně srážkově nadnormální byl především měsíc červen, srpen a září, což komplikovalo sklizeň a následné zakládání porostů některých ozimých plodin (řepky především).

Za nepatrným nárůstem spotřeby fungicidů stojí především vlhký průběh léta, který mohl ovlivnit spotřebu fungicidů v širokořádkových plodinách (cukrovka a brambory). V roce 2022 byla ukončena platnost účinných látek thiofanát-methyl a mankozeb, jenž byly součástí řady přípravků do hlavních i minoritních plodin, např. obilniny, cukrovka, brambory a zelenina.

Kategorie herbicidů zaznamenala zanedbatelné navýšení, což bylo dáno především podobnými nároky na regulaci zaplevelení jako v roce 2021.

Situace na podzim 2021 a následně na jaře 2022 vyžadovala podobné postupy v ochranných strategiích, což vyústilo v řadu opravných vstupů do porostů. K většímu poklesu došlo u účinné látky prosulfokarb, hojně využívané v herbicidní ochraně brambor. Propad ve spotřebě byl důsledkem nedostupnosti na trhu (výpadek ve výrobě).

Co se týče spotřeby přípravků na bázi insekticidních účinných látek, zde došlo oproti roku 2021 k mírnému navýšení spotřeby, což lze přičítat zákazu účinných látek chlorpyrifos, chlorpyrifos-methyl a imidakloprid v předchozích letech (2018-2020), což se projevilo vyšší spotřebou účinných látek na bázi pyretroidů, které mají nižší účinnost a aplikace se musí opakovat.

Pokles ve spotřebě moluskocidů byl dán především průběhem podzimního počasí a nevhodných podmínkách pro škodlivé výskyty plžů díky suchému podzimu (říjen a listopad). Za nižší spotřebou moluskocidů stojí i obecně uplatňované technologie dřívějšího výsevu řepky, která pak lépe konkuruje napadení slimáků koncem léta a na podzim.

Spotřeba přípravků na bázi biopreparátů se meziročně zvýšila o 21 %, což svědčí o širším využití nechemických alternativ ochrany, které se neustále rozšiřují díky nově registrovaným přípravkům na bázi mikroorganismů. Biologická ochrana se uplatňuje především v řepce, dále se jedná o révu vinnou, zeleninu, ovoce a obilniny.

V roce 2022 byla spotřeba rodenticidů srovnatelná s rokem 2021, tedy nižší v porovnání s roky předchozími. Nástup gradace se začal projevovat až koncem roku 2022, což se projeví i zvýšenou spotřebou v roce 2023.

Z hlediska spotřeby účinných látek došlo v roce 2022 oproti roku 2021 k nepatrnému poklesu, o cca 1,3 %, přičemž pokles spotřeby účinných látek obsažených jen v přípravcích na ochranu rostlin byl jenom o cca 0,4 %, tedy prakticky na stejné úrovni jako v roce 2021.

Nepoměr mezi nepatrným zvýšením spotřeby přípravků a pomocných prostředků na ochranu rostlin a naopak přibližně stejným nepatrným poklesem úrovní spotřeby účinných látek v porovnání s rokem 2021, je především způsoben ukončením platnosti účinných látek mankozeb i thiofanát-methyl, jejichž obsah v přípravcích byl celkem vysoký.

Za období 2011-2022 došlo ve spotřebě účinných látek k poklesu o cca 33 %. V případě údajů o objemu účinných látek obsažených v přípravcích na ochranu rostlin, uváděných na trh v období 2020–2021, došlo k nárůstu o cca 2,7 %, za období 2011 – 2020 se ale jedná cca o 36 % pokles. Rok 2022 se dosud zpracovává.

IVANA KRŠKOVÁ, TISKOVÁ MLUVČÍ ÚKZÚZ

Systém monitorování zemědělských ploch pomocí družic byl uveden do provozu

Praha 28. června 2023 – Pod patronátem Státního zemědělského intervenčního fondu (dále „Fond“) byl uveden do provozu systém monitorování zemědělských ploch pomocí družic neboli systém AMS. Přinese zjednodušení a zrychlení komunikace mezi žadateli a Fondem, poskytne možnost vyhnout se chybám v žádostech, čímž lze docílit lepšího čerpání finančních prostředků, a současně coby významný technologický milník zefektivní práci Fondu.

Systém AMS (z anglického Area Monitoring System) představuje moderní nástroj sloužící k ověření způsobilosti podaných žádostí o dotace pro všechna opatření na plochu v rámci jednotné žádosti 2023. Systém dokáže na základě dat z družic provozovaných Evropskou vesmírnou agenturou v rámci programu Copernicus ověřit, zda byly na pozemku uskutečněny deklarované zemědělské aktivity, k jejichž plnění se klient v žádosti zavázal. Letos se konkrétně jedná o provedení seče a pastvy, ověření deklarované plodiny, způsobilost zemědělské kultury a zemědělské obhospodařování. Nutno dodat, že systém nemonitoruje dotační tituly vázané na živočišnou výrobu. Vyhodnocování dat z družic probíhá skrze automatizované a poloautomatizované procesy, které byly pečlivě vyzkoušeny a posléze zhodnoceny jako úspěšné v uplynulých letech na několika výzkumných projektech realizovaných napříč Evropou. Odborníci Fondu se opakovaně účastnili těchto testovacích aktivit, tudíž mají bohaté zkušenosti.

„Žadatelé samozřejmě mohou zůstat klidní, nasazení systému AMS není spojeno s žádnými náklady na jejich straně. Naopak, jak ukazují i zkušenosti ze zahraničí, mělo by dojít k vylepšení určitých procesů, časové úspoře a zjednodušení vzájemné spolupráce“, říká Petr Dlouhý, generální ředitel SZIF.

Z pohledu žadatelů bude i nadále klíčovým komunikačním kanálem Portál farmáře SZIF, skrze nějž se budou mimo jiné přihlašovat i do nově vytvořených Portálů AMS a GTFoto. V Portálu AMS naleznou přehled všech dílů půdních bloků a související seznam opatření, k tomu navázanou časovou osu s důležitými termíny, výsledky monitoringu v podobě semaforu a užitečná družicová data pro vlastní potřebu. Oproti tomu v Portálu GTFoto mohou registrovat a spravovat mobilní zařízení či delegovat a prohlížet úkoly, eventuálně fotografie. Aplikace GTFoto pak umožňuje pořizovat geotagované fotografie v reakci na úkol zaslaný Fondem či samostatné fotografie z vlastní iniciativy.

„V praxi to znamená, že nebude-li se výsledek monitoringu shodovat s deklarací v žádosti, naskytne se uživateli možnost žádost upravit a vyhnout se tím sankci, případně změnit výsledek doložením dodatečných důkazů. Novinku bude představovat využití geotagovaných fotografií jako průkazného materiálu. Jinak řečeno, v případě potřeby, když družice neposkytne jednoznačné podklady pro vyhodnocení, žadatel vyfotí pomocí Fondem poskytnuté mobilní aplikace svůj pozemek a průkaznou fotografii pošle k posouzení. Tento úkon umožní vyhodnotit danou podmínku na dálku bez časově náročné kontroly na místě. Pokud však žadatel nemá chytrý telefon a nehodlá si jej v blízké budoucnosti pořizovat, eventuálně aplikaci využít nechce, Fond prověří skutečný stav pozemku jiným způsobem“, doplňuje Petr Dlouhý.

EVA ČEŠPIVA, TISKOVÁ MLUVČÍ SZIF

Nebezpečné a falšované potraviny – víno (červen 2023)

Zdroj: www.potravinynapranyri.cz

Frankovka modrá 2019, víno červené suché, Alk.: 11 % obj., Země původu: Slovenská republika

Kategorie: Falšované potraviny

Víno bylo falšováno nepovoleným přídavkem vody. Ve víně bylo dále zjištěno nadlimitní množství etanolu z přidaného cukru.

Šarže: Č. šarže: L267

Obal: lahev sklo, zátka, záklopka

Množství výrobku v balení: 0,75 l

Výrobce: MONA PLUS, s.r.o., Južná 26/25, 922 02 Krakovany, Slovensko

Místo kontroly: ALBI Česká republika a.s., Jihlava (Hradební 5440/1, 586 01 Jihlava)

Země původu: Slovensko

Chardonnay, Viña Mercedes, 2022, bílé suché víno, vyrobeno ve Španělsku, alk. 11,5 % obj.

Kategorie: Falšované potraviny

Víno bylo falšováno nepovoleným přídavkem syntetických aromat. O tomto výrobku již SZPI informovala dne 9. 6. 2023 v tiskové zprávě "Potravinářská inspekce zakázala čtyři šarže falšovaného vína ze zahraničí".

Šarže: č. šarže: L-09.01.23

Obal: Skleněná lahev, etiketa, zátka, termokapsle

Množství výrobku v balení: 0,75 l

Výrobce: Stáčírna: Bodegas FERNANDO S.L. 13730 Santa Cruz de Mudela, CIUDAD REAL, Španělsko.

Místo kontroly: Albert Česká republika, s.r.o., Velehradská třída 1206, 686 01 Uherské Hradiště

IČ: 44012373

Země původu: Španělsko

Hibernal, pozdní sběr, víno z Habánských sklepů, alk. 12 % obj.

Kategorie: Nebezpečné potraviny

Víno obsahovalo alergen - oxid siřičitý, jehož přítomnost nebyla vyznačena na obalu.

Šarže: neuvedena

Obal: skleněná láhev, etiketa, termokapsle, zátka

Množství výrobku v balení: 0,75 l

Výrobce: Vinařství Radkovič Libor

Místo kontroly: LIBOR RADKOVIČ, "Vinařství Radkovič", Za humnama parc. č. 873/3, 691 43 Hlohovec

IČ: 74100491

Země původu: Česko

Ze zahraničí

EK: Udržitelné používání pesticidů (SUR)

Evropská komise v červnu 2022 představila návrh na revizi pravidel pro udržitelné používání pesticidů, ve kterém mimo jiné navrhuje stanovit přísné redukční cíle pro pesticidy a rizika s jejich používáním spojená i pro více nebezpečné pesticidy, a to o 50 % do roku 2030. Návrh je nyní projednáván Radou EU a Evropským parlamentem. Rada na konci českého předsednictví, v prosinci 2022, vyzvala Komisi k předložení doplňkové studie, která by měla sloužit k další diskusi o redukčních cílech a o definici citlivých oblastí, ve kterých Komise navrhuje úplný zákaz používání pesticidů. Komise zatím doplňkovou studii nepředložila, uvedla ale, že detailnější data nejsou dostupná, nemá k dispozici srovnatelné údaje o používání pesticidů v členění podle jednotlivých plodin nebo účinných látek, ani není schopna provést studii s podrobnou analýzou dopadů pro každý z 27 členských států. V Evropském parlamentu má hlavní vyjednávací mandát Výbor pro životní prostředí (COMENVI), zpravodajkou je rakouská europoslankyně Sarah Wiener (Zelení). Ta už návrh zprávy předložila, v redukčních cílech navrhuje jít dokonce nad návrhy Komise – u více nebezpečných pesticidů až na 80 %. Navrhla také zpřísnit řadu dalších návrhů Komise včetně referenčních let nebo nárazníkových zón. Výbor COMENVI aktuálně vyjednává o kompromisních pozměňovacích návrzích (pozměňovacích návrhů k návrhu Sarah Wiener bylo předloženo více než 2600). Největší politická frakce v Evropském parlamentu EPP ale v COMENVI vyzývá mimo jiné k pozastavení vyjednávání až do doby, než Komise zveřejní Radou požadovanou doplňkovou studii. Zpravodajkou pro stanovisko Výboru EP pro zemědělství a rozvoj venkova (COMAGRI) je pak španělská europoslankyně Clara Aguilera (S&D), která oficiálně představila svůj návrh dne 24/05/2023, pozměňovací návrhy je možné předkládat do 31/05/2023. Aguilera ve svém návrhu nerozporuje návrh Komise v oblasti redukčních cílů, ponechává cíle redukce 50 %, navrhuje ale upravit znění tak, aby byla pravidla mírnější zejména pro země západní Evropy, které spotřebovávají pesticidů nadprůměrné množství. V rámci diskuse členů COMAGRI europoslanci kritizovali přílišnou přísnost návrhů, vyzvali například k vyčkání ve vyjednáváních až do předložení doplňkové studie. Slovinský europoslanec Franc Bogovič (EPP) uvedl, že politická frakce EPP se domnívá, že návrh Komise aktuálně není vhodné dále diskutovat, Komise by měla připravit „normálnější" návrh pro udržitelné používání pesticidů. Posouzení dopadů, které Komise předložila společně s návrhem revize pravidel pro udržitelné používání pesticidů, má podle Bogoviče sice 600 stran a zevrubně rozebírá dopad na životní prostředí, zcela ale opomíjí posouzení dopadů na potravinové zabezpečení. Vyjednávání budou pokračovat. COMAGRI by měl o svém stanovisku hlasovat v červenci 2023, COMENVI v září 2023, plénum by mohlo finální stanovisko Parlamentu přijmout v říjnu 2023.

Evropská komise mezitím posiluje tlak vůči Evropskému parlamentu s cílem zajistit přijetí návrhů pro udržitelné používání pesticidů i pro Cíle obnovy přírody. Výkonný místopředseda Evropské komise Frans Timmermans opakovaně uvedl, že dlouho očekávané předložení revize pravidel pro nové genomické techniky (plánované předložení červen / červenec) je od těchto dvou návrhů neoddělitelné. Evropská komise podle něj neplánuje předkládat revidované návrhy ani pro cíle obnovy přírody, ani pro udržitelné používání pesticidů. Největší evropská zemědělská organizace Copa – Cogeca označila tato vystoupení za „vydírání".

WWW.FOODNET.CZ, 2. 6. 2023

Evropská komise předložila v červnu 2022 návrh revize směrnice / nařízení o udržitelném používání pesticidů, ve kterém podpořila řadu změn včetně zavedení přísných redukčních cílů pro pesticidy v míře 35 % až 68 % pro jednotlivé členské státy, průměrně v EU by měla redukce do roku 2030 dosáhnout 50 %

Rada EU v prosinci 2022, za českého předsednictví, vyzvala Komisi k předložení doplňkové studie k redukčním cílům a k definici citlivých oblastí. Evropská komise měla šest měsíců, tedy do konce června 2023, aby se k výzvě Rady vyjádřila. Komise už ale v březnu 2023 zdůraznila, že více informací nemá k dispozici. Výkonný místopředseda Evropské komise Maroš Šefčovič uvedl, že má Evropská komise omezené možnosti, co vlastně může Radě nabídnout. Komise například nemá k dispozici srovnatelné údaje o používání pesticidů v členění podle jednotlivých plodin nebo účinných látek, ani není schopna provést studii s podrobnou analýzou dopadů pro každý z 27 členských států. Oficiální představení doplňkové studie by mělo proběhnout dne 05/07/2023, podle uniklé verze aktuálního návrhu se zdá, že Evropská komise bude trvat na tom, že návrh k udržitelnému používání pesticidů z června 2022 a současně s ním poskytnuté posouzení dopadů již pokrývá všechny aspekty, pro které Rada žádala více informací. Komise podle aktuální verze dokument uznává, že stále chybí údaje o skutečném používání pesticidů, a trvá na tom, že potřeby přechodu lze finančně podpořit pro-

střednictvím národních strategických plánů SZP. Už současný návrh směrnice / nařízení podle Komise ale poskytuje členským státům dostatečný manévrovací prostor pro rozhodování o tom, jakým způsobem budou uplatňovat cíle snížení podle své specifické produkce plodin, regionů a postupů. Komise by se podle dosavadních informací měla v dokumentu rovněž ohradit proti tomu, že návrh směrnice / nařízení z června 2022 může mít potenciálně negativní dopad na potravinové zabezpečení v Evropské Unii. Kritikové návrhu se podle Komise soustředí pouze na nejhorší možné scénáře a zcela ignorují schopnost potravinového systému EU přizpůsobit se a inovovat se. Podle Komise by již rok starý návrh měl členským státům EU rovněž poskytovat dostatečnou flexibilitu ke zmírnění případných ztrát zemědělských výnosů.

WWW.FOODNET.CZ, 23. 6. 2023

Další analýza dopadu návrhu Komise týkající se pesticidů, spíše politické postoje než vědecká analýza

Evropská komise dokončuje návrh odpovědi na žádost Rady ze dne 19. prosince 2022 o dodatečné posouzení dopadů návrhu nařízení o udržitelném používání pesticidů. Tento návrh odpovědi v současné době přezkoumávají kabinety evropských komisařů a Komise jej plánuje zveřejnit před zasedáním Rady ministrů zemědělství, které se uskuteční příští týden. Tento dokument, který si činí nárok na závažnost především kvůli svému rozsahu (218 stran), lze ve skutečnosti snadno shrnout: Komise nepředkládá žádné nové studie a neprovedla žádnou dodatečnou kvantitativní analýzu. Místo toho shrnuje vědecké publikace - známé a analyzované - vydané v letech 2006-2022. Je nucena zopakovat analýzy, které dospěly k závěru, že výroba poklesne, spotřebitelské ceny vzrostou a dovoz se zvýší, a snaží se jejich závěry bagatelizovat tvrzením, že použité modely nejsou vyčerpávající. Nepředkládá však nic, co by umožnilo tyto analýzy doplnit nebo zaplnit mezery.

Při absenci seriózního vědeckého přístupu se Evropská komise spokojuje s tvrzením, že její legislativní návrhy týkající se pesticidů nebudou představovat žádný problém ani z hlediska bezpečnosti potravin, ani z hlediska snížení produkce, přičemž používá čtyři nepodložené argumenty:

• 30% požadovaného snížení používání chemických pesticidů v Evropské unii by bylo možné dosáhnout zvýšením podílu zemědělské půdy obhospodařované v ekologickém zemědělství na 25 %. Zatímco trh s biopotravinami vykazoval známky nasycenosti již před válkou na Ukrajině a návratem inflace, v příštích letech je hazard nejistý, i když některé země plánují mobilizaci veřejného stravování;

• další část by přineslo snížení používání pesticidů na nezemědělské půdě (veřejné parky, železniční tratě atd.), což Komise nevyčíslila a drží se odhadu OECD, který zahrnuje i zemědělskou část;

• technologický skok spojený s precizním zemědělstvím a vývojem nových odrůd využívajících techniky NGT umožní učinit rozhodující krok v období do roku 2030, aby se dosáhlo 50% snížení bez jakéhokoli významného dopadu. V těchto bodech Komise neanalyzuje dobu potřebnou k tomu, aby se tyto technologie rozšířily do zemědělských podniků v celé Evropské unii, ani potřeby, pokud jde o související investice (do vybavení a školení) a finanční kapacitu zemědělského odvětví. Pokud jde o NGT, lze se s ohledem na nařízení, které by mohlo být přijato na konci let 2024-2025, domnívat, že odrůdy budou uvolněny před rokem 2030, když vytvoření odrůdy NGT pro druh, jehož genom je znám, trvá více než 5 let?

• Posledním argumentem Evropské komise proti kritice snižování produkce je to, že se domnívá, že členské státy budou moci upřednostnit snižování spotřeby plodin, které nejsou považovány za nezbytné pro evropské potravinové zabezpečení. Producenti hroznů, rajčat nebo chmele ocení, že je Evropská komise zařadila mezi „nepostradatelné".

Z tohoto dokumentu je zřejmé, že jediné odhady potenciálního dopadu návrhu Komise, na které se odkazuje, jsou již známé, zejména od Wageningen University, Bremmera et al. a Barreiro–Hurle et al. Všechny uvádějí pokles výnosů o –10 až –12 %, nárůst cen o +17 % (před započtením inflace způsobené válkou na Ukrajině) a odhadovaný pokles produkce o –28 % u hroznů ve Francii, –20 % v Itálii a –18 % ve Španělsku, –10 % u pšenice a řepky v Německu, –13 % u řepky v Polsku, –15 % u kukuřice v Německu, –20 % u rajčat v Itálii a Španělsku, –30 % u oliv v Itálii a –13 % ve Španělsku, –20 % u jablek v Polsku, –10 % u červené řepy v Polsku a –10 % u citrusových plodů ve Španělsku.

Evropská komise na základě nepodloženého předpokladu 20 bodů z 50 % snížení dosaženého mimo zemědělství uvádí, že evropské obiloviny by poklesly o 4,7 %, olejniny o 6,6 % (zvýšení závislosti Evropy na bílkovinách) a zelenina a trvalé plodiny o 6,2 %.

Návrh na přezkum evropského rozpočtu v polovině období jen potvrzuje lehkovážnost, s jakou současná Evropská komise přistupuje k zemědělskému předpisu. V době, kdy byl rozpočet SZP na období 2021-2027 snížen o více než 85 miliard eur a kdy se zemědělství ukazuje jako klíčové hospodářské odvětví pro dosažení Zelené dohody, pokud jde o boj proti změně klimatu, snižování emisí skleníkových plynů, ukládání uhlíku, zajištění rychlé a účinné energetické transformace a zaručení potravinové bezpečnosti, Komise nenavrhuje žádné dodatečné finanční zdroje, které by jí pomohly překonat investiční zeď potřebnou k naplnění ambicí v oblasti transformace.

Shrnutí 218stránkové zprávy Komise :

Používání pesticidů v zemědělství je stále důležitějším tématem. Evropská komise navrhla opatření ke snížení používání pesticidů a rizik s nimi spojených, ale jaké budou důsledky těchto opatření? Zpráva Komise si klade za cíl hlouběji analyzovat potenciální dopady jejího návrhu na produkci potravin, ceny potravin, dostupnost potravin a krmiv, konkurenceschopnost malých a středních zemědělských podniků, alternativy k přípravkům na ochranu rostlin, zvýšené riziko zavlečení a šíření škodlivých organismů, zákaz používání pesticidů v citlivých oblastech a dopady na lesy a biologickou rozmanitost, která je na nich závislá.

Dopad na produkci a ceny potravin:

Podle některých studií by omezení pesticidů nejvíce postihlo plodiny s omezeným významem pro potravinovou bezpečnost, jako je réva vinná, chmel a rajčata. V důsledku toho lze dosáhnout výrazného snížení používání pesticidů, aniž by to mělo vliv na bezpečnost potravin, produkci, dostupnost nebo ceny potravin. Snížení používání pesticidů v nepotravinářských a nekrmivářských odvětvích by navíc přispělo k dosažení cílů snížení bez jakéhokoli dopadu na bezpečnost potravin.

Dopady na konkurenceschopnost zemědělských podniků:

Návrh Komise by vedl ke zvýšení administrativní zátěže, což by mohlo ovlivnit konkurenceschopnost a ziskovost malých a středních zemědělských podniků. Návrh však umožňuje členským státům rozhodnout, jakým způsobem budou cíle snižování uplatňovat, s ohledem na konkrétní plodiny, konkrétní regiony nebo konkrétní postupy. To by umožnilo omezit účinky opatření a rozložit je na méně kritické oblasti.

Alternativy k pesticidům:

Existuje již několik opatření zaměřených na podporu integrované ochrany proti škůdcům a příslušných nástrojů. Tyto iniciativy jsou podporovány výzkumem a inovacemi, stejně jako průmyslem a vnitrostátními orgány. Současné informace naznačují, že do roku 2030 bude obecně k dispozici dostatek nástrojů, které umožní snížit používání chemických pesticidů a s tím spojená rizika.

Zákazy v citlivých oblastech a dopady na biologickou rozmanitost:

Zákaz používání přípravků na ochranu rostlin v citlivých oblastech, včetně oblastí navštěvovaných širokou veřejností a obydlených oblastí, by měl potenciální dopady. Zahrnutí oblastí Natura 2000 a národně chráněných oblastí by však pomohlo chránit vzácné a ohrožené druhy a přírodní stanoviště.

AREV, AYNARD/21. 6. 2023/JS

EFSA v červenci 2023 předloží dlouho očekávanou zprávu o hodnocení rizik používání glyfosátu

Evropský úřad pro bezpečnost potravin v červenci 2023 předloží dlouho očekávanou zprávu o hodnocení rizik používání glyfosátu pro lidi, zvířata a životní prostředí. V návaznosti na tento proces Evropská komise vypracuje návrh regulace, který se bude projednávat ve Stálém výboru EU zabývajícím se legislativou o pesticidech. Licence povolující používání glyfosátu v Evropské Unii měla vypršet na konci roku 2022, kvůli zdržení ve zpracovávání hodnocení EFSA ale došlo k dočasnému prodloužení licence o jeden rok, a to do poloviny prosince 2023. Vyjednávání o budoucnosti glyfosátu tedy budou zahájena v červenci 2023 a poběží pravděpodobně do konce roku.

WWW.FOODNET.CZ, 16. 6. 2023

Někteří výrobci pesticidů údajně zatajili evropským regulačním orgánům nepříznivé výsledky studií toxicity jimi vyráběných pesticidů

Časopis Environmental Health otiskl nový výzkum vedený Stockholmskou univerzitou, podle kterého někteří výrobci pesticidů údajně zatajili evropským regulačním orgánům nepříznivé výsledky studií toxicity jimi vyráběných pesticidů na lidské zdraví. Producenti podle autorů výzkumu záměrně evropským úřadům poskytli pouze studie, které vyšly pozitivně pro podporu používání daných látek, a zatajili studie, které naznačovaly možná zdravotní rizika. Mezi možná rizika patřily například změny ve velikosti mozku, opožděné pohlavní dospívání nebo snížený přírůstek hmotnosti u potomků laboratorních potkanů, kteří byli pesticidům vystaveni. Podle Environmental Health došlo k neúplnému předložení podkladů u látek abamektin, ethoprofos, pyridaben a fluazinam, obvinění se týká mimo jiné společností Bayer a Syngenta. Možné podvody nyní bude řešit jak Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA), tak Výbor Evropského parlamentu pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin (COMENVI).

WWW.FOODNET.CZ, 9. 6. 2023

Zařazení třinácti odrůd odolných vůči chorobám révy vinné (PIWI) v CHZO Aude, v CHZO Le Pays Cathare, v CHZO Vallée du Paradis a v CHZO Coteaux de Narbonne (Francie):

Artaban N, Cabernet blanc B, Cabernet Cortis N, Floreal B, Monarch N, Muscaris B, Prior N, Saphira B, Soreli B, Souvignier gris Rs, Sauvignac B, Vidoc N, Voltis B.

Zdroj: Úřední věstník C 178, ze dne 22.5.2023, C 180 ze dne 23.5.2023 a C 182 ze dne 24. 5. 2023/JS

Zařazení nových odrůd odolných vůči chorobám révy vinné a suchu v CHZO Cité de Carcassonne (Francie):

• pro červená vína: Agiorgitiko N, Artaban N, Cabernet Cortis N, Calabrese N, Monarch N, Montepulciano N, Primitivo N, Prior N, Touriga nacional N, Vidoc N, Xinomavro N.

• pro růžová vína: Agiorgitiko N, Artaban N, Cabernet Cortis N, Calabrese N, Monarch N, Montepulciano N, Primitivo N, Prior N, Touriga nacional N, Vidoc N, Xinomavro N.

• pro bílá vína: Alvarinho B, Assyrtiko B, Cabernet blanc B, Carricante B, Fiano B, Floréal B, Moschofilero Rs, Muscaris B, Parellada B, Roditis Rs, Sauvignac B, Saphira B, Soreli B, Souvignier gris Rs, Verdejo B, Voltis B.

ZDROJ: ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK C 180 ZE DNE 23.5.2023/JS

PIWI odrůdy v CHZO „Haute Vallée de l'Orb"

Zařazení odrůd odolných vůči suchu a houbovým chorobám. Umožňují použití menšího množství rostlinolékařských produktů, a přitom odpovídají odrůdám používaným pro výrobu CHZO, jak z hlediska fyziologických, tak enologických vlastností. V CHZO „Haute Vallée de l'Orb" (Francie), jde o tyto PIWI odrůdy:

• bílé odrůdy: Cabernet blanc B, Floreal B, Muscaris B, Sauvignac B, Soreli B, Souvignier gris B, Voltis B;

• modré odrůdy: Artaban N, Cabernet Cortis N, Vidoc N.

ZDROJ: ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK C 208, ZE DNE 15. 6.2023/JS

TISKOVÁ ZPRÁVA ECOVIN: Více ekologického vinařství potřebuje i politický vítr do zad

30 % ekologického zemědělství do roku 2030 - Co by se muselo stát, aby bylo tohoto cíle ve vinařství dosaženo? O této otázce spolu ve čtvrtek v Bonnu diskutovali spolkový ministr zemědělství Cem Özdemir a vedoucí představitelé ECOVIN Andreas Hattemer a Petra Neuberová. „Náš svaz je připraven na růst ekologického vinařství. Rámcové podmínky však zatím nejsou vhodné, a to ani na straně producentů, ani na straně spotřebitelů. Těší nás, že spolková vláda vidí potřebu jednat a chce přidanou hodnotu ekologického pěstování silněji vnést do společnosti ", řekl po jednání spolkový prezident ECOVIN Hattemer.

Na jedné straně stojí ekologie révy vinné a klimatické změny, které si i v ekologickém vinohradnictví žádají nové odpovědi. „V těchto extrémních klimatických letech potřebují naši vinaři účinnou ochranu rostlin, tedy určitou jistotu výnosu. Málo látek, které jsou ▸

v ekologickém sektoru k dispozici, a plány EU na snížení množství používaných přípravků by mohly tuto jistotu ohrozit," uvedla tajemnice společnosti ECOVIN Petra Neuberová. Ministr Özdemir přislíbil, že při evropských jednáních o ochraně rostlin podpoří zájmy ekologického vinařství. Ministr rovněž pokračuje v hledání spojenectví se svými evropskými kolegy v otázce fosfonátu draselného.

„I když ve střednědobém horizontu vyřešíme problémy s pěstováním, dynamický růst ekologického vinařství podpoříme pouze na straně poptávky," dodal Andreas Hattemer. „Proto musíme naléhavě přesvědčit ještě více spotřebitelů o výhodách ekologického zemědělství." Zde se podle něj shodují s Özdemirem, že je třeba vytvořit užší vazbu mezi producentem a spotřebitelem a šířit více znalostí o ekologickém vinařství. Spolkový ministr zemědělství se rovněž vyznal, že je velkým příznivcem PIWI a zvažuje podporu pěstování udržitelných odrůd révy vinné.

„S panem ministrem jsme vedli dobrý, naději dávající rozhovor. Především nás těší, že se ekologické vinařství dostalo na program spolkového ministerstva! Jak řekl Cem Özdemir, rok 2023 bude jeho vinařským rokem!", prozradila Petra Neuberová.

ECOVIN, NĚMECKÝ SVAZ EKOLOGICKÝCH VINAŘŮ/PETRA NEUBEROVÁ/30. 6. 2023/JS

AREV: NGT

Zahájení šetření EU

Dne 4. května bylo zahájeno nové šetření proti Evropské komisi týkající se schválení nového regulačního rámce pro nové techniky šlechtění. Cílem vyšetřování je prověřit, jak Komise při přípravě návrhu nových předpisů postupovala při posuzování NGT, a vzbudit obavy z možných rizik a nedostatečného posouzení. Konečný verdikt o postupu EK se očekává do 24. července 2023. Toto šetření bylo zahájeno krátce poté, co Evropský výbor pro kontrolu regulace vyjádřil negativní stanovisko ke zprávě o posouzení dopadů vypracované Evropskou komisí. Tato zpráva měla být zveřejněna současně s legislativním návrhem o „rostlinách získaných cílenou mutagenezí a cisgenezí". EK se proto rozhodla odložit své interní projednávání na začátek července.

Španělsko a Francie spolupracují na podpoře NGT

Ministři zemědělství Francie a Španělska se setkali a zdá se, že Francie spojila své síly se Španělskem, aby podpořily a propagovaly zavádění NGT ve svých zemích s cílem informovat o výhodách a pokrocích spojených s NGT v zemědělství. Tato spolupráce upozornila na možné dopady a důsledky rozšíření používání NGT v Evropě a vyvolala o nich diskusi.

Berlín: rozdílné názory

Berlín se v současné době potýká s vnitřními rozpory ohledně svého postoje k technologii genové editace. Tato názorová nejednotnost v rámci německé vlády přichází v kritické době, kdy se Evropská komise chystá představit svůj regulační návrh týkající se editace genů. Rozdílnost názorů mezi tvůrci politik a zúčastněnými stranami odráží probíhající debatu o využívání editace genů v zemědělství a o možných důsledcích pro produkci potravin, bezpečnost a dopad na životní prostředí.

Zatímco někteří němečtí představitelé podporují úpravu genů jako cenný nástroj pro zlepšení vlastností plodin, zvýšení výnosů a řešení naléhavých zemědělských problémů, jiní vyjadřují výhrady a obavy z možných rizik a nezamýšlených důsledků. Tyto neshody poukazují na složitost diskurzu o úpravě genů, neboť tvůrci politik se snaží najít rovnováhu mezi technologickým pokrokem a etickými, environmentálními a společenskými hledisky.

V rámci těchto jednání francouzský ministr Marc Fesneau hovořil o potřebě urychlit zavádění nových technik šlechtění (NGT) v zemědělství. Pan Fesneau zdůraznil potenciální přínos NGT při řešení hlavních výzev, kterým zemědělství čelí, zejména odolnosti vůči změně klimatu, větší udržitelnosti a vyšší produktivitě. Jeho obhajoba NGT podtrhuje rostoucí zájem o inovativní šlechtitelské technologie a jejich uznání jako potenciálních nástrojů pro rozvoj zemědělství.

Návrh EK o NGT odložen na 5. července

Evropská komise brzy navrhne nová nařízení, která určí osud těchto technologií v Evropě. Názory členských států na to, jak by měly být tyto nové produkty regulovány, se však liší - některé země prosazují přísnou regulaci podobnou té, která se týká tradičních GMO, zatímco jiné upřednostňují flexibilnější přístup, který zohledňuje potenciální přínosy těchto nových šlechtitelských technik.

Na kontinentu se tradiční odpor vůči těmto metodám zpochybňuje, protože země jako Velká Británie již daly genovému editování zelenou a další státy zvažují nebo přijaly podobné přístupy. Potenciál zlepšit bezpečnost potravin a snížit závislost na pesticidech vyvolal zájem o tyto technologie, což vedlo ke změně názorů.

Francouzský hospodářský, sociální a environmentální výbor zveřejňuje zprávu o NGT

V době, kdy Evropská unie připravuje legislativní iniciativu týkající se nových genomických technik (NGT), byla Francie požádána o vyjádření svého stanoviska. K vypracování tohoto stanoviska si francouzská vláda vyžádala stanovisko Národní agentury pro bezpečnost potravin, životního prostředí a práce (ANSES), Národního poradního výboru pro etiku (CCNE) a Hospodářské, sociální a environmentální rady (CESE).

Toto stanovisko se zabývá konkrétně NGT aplikovanými na pěstované rostliny s vyloučením zvířat, mikroorganismů nebo lidí a mohou potenciálně přinést požadované změny rychleji a s nižšími náklady. Je však zapotřebí dalšího výzkumu, abychom pochopili účinky těchto technologií na zdraví a životní prostředí.

Itálie povoluje pěstování NGT pro experimentální účely

V Itálii bude povoleno pěstování biotechnologických rostlin na volných plochách, ale pouze pro pokusné účely. Italské ministerstvo zdravotnictví zveřejnilo vyhlášku stanovující pravidla pro pěstování rostlin získaných pomocí NGT, která povoluje polní pokusy s těmito rostlinami za přísných podmínek a kontrol. Cílem tohoto rozhodnutí je sladit potřeby vědeckého výzkumu a inovací s ochranou životního prostředí a zdraví. Pro povolení pokusů však vyhláška vyžaduje předložení podrobných plánů a posouzení rizik pro každý pokus a zdůrazňuje význam monitorování a sledovatelnosti.

Čína schválila prodej kukuřice získané NGT

Čína povolila komerční pěstování kukuřice získané pomocí nových genetických technik odolné vůči škůdcům. Toto rozhodnutí je považováno za významný průlom pro čínský biotechnologický ▸

sektor, který by mohl zvýšit bezpečnost potravin. Země zdůraznila, že se zavázala provádět hloubkové hodnocení kvality před povolením uváděním těchto produktů na trh, aby dosáhla rovnováhy mezi podporou zemědělských inovací a zajištěním bezpečnosti.

Kanada: Produkty NGT nejsou geneticky modifikované organismy

Kanada se rozhodla neregulovat plodiny vzniklé pomocí NGT jako geneticky modifikované organismy (GMO). Zemědělský sektor této země čelí výzvám spojeným se změnou klimatu a inovace prostřednictvím úpravy genů jsou považovány za neocenitelný nástroj. Tím, že Kanada umožňuje odlišnou regulaci NGT, chce podpořit zemědělské inovace a zároveň zajistit, aby bezpečnost těchto plodin byla stále posuzována v rámci stávajícího regulačního rámce. Přístup Kanady je považován za způsob, jak podpořit pokrok v zemědělství a zároveň řešit naléhavou potřebu udržitelných zemědělských postupů odolných vůči klimatu.

EDITACE GENŮ A CRISPR

Ve Velké Británii se vybírají brambory odolné vůči pozdní plísni

V Evropě bylo dosaženo významného průlomu v technologii editace genů, zejména u brambor. Nizozemský výzkumník Daniel Moñino-López úspěšně použil technologii editace genů CRISPR/Cas k vývoji rostlin brambor odolných vůči pozdní plísni, čímž snížil potřebu používat pesticidy. Pozdní plíseň je pro brambory velkou hrozbou, která každoročně způsobuje na celém světě značné ztráty na výnosech. Pokrok byl obzvláště významný v Irsku, kde tato choroba působila značné škody a měla historický dopad v polovině devatenáctého století. V současné době se k potlačení choroby používají chemické postřiky, což má za následek další ekonomické a ekologické náklady na produkci brambor.

Moñino-Lópezův průlom přichází v době, kdy si EU v rámci své strategie „z farmy na stůl" klade za cíl snížit používání chemických pesticidů o 50 % do roku 2030. Mohl by ovlivnit probíhající debatu o regulaci nových genetických metod v EU vzhledem k tomu, že rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie z roku 2018 zařadilo rostliny získané NGT do skupiny geneticky modifikovaných plodin.

Chutnější hořčice

Začínající společnost Pairwise, která se zabývá úpravou genů, vyvinula pomocí nástroje pro úpravu genů CRISPR méně hořkou odrůdu hořčice, která se tak stala první potravinou získanou pomocí NGT uvedenou na americký trh. Hořčice je známá svou výraznou peprnou chutí a obvykle se vaří, aby byla chutnější. Společnost Pairwise se snažila odstraněním genu zodpovědného za její štiplavost dosáhnout toho, aby byla chutnější a zároveň si zachovala své zdraví prospěšné vlastnosti. Podle amerických předpisů nejsou rostliny z NGT považovány za GMO. Spotřebitelé však nadále upřednostňují transparentnost, protože geneticky modifikované potraviny jsou pro veřejnost obtížně přijatelné.

Japonsko vyvíjí vejce bez alergenů pomocí CRISPR

Japonským vědcům se pomocí technologie CRISPR podařilo vytvořit slepičí vejce známé jako LMO knockout, které postrádá bílkovinnou složku obsaženou ve vaječném bílku. Tento vývoj by mohl poskytnout bezpečnou alternativu pro osoby alergické na slepičí vejce, protože tyto typy alergií, zejména u dětí, mohou přetrvávat až do dospělosti a způsobovat problémy při podávání některých vakcín. Rozsáhlé testování potvrdilo nepřítomnost ovomukoidního proteinu - proteinu zodpovědného za alergii - a absenci nežádoucích účinků nebo abnormalit.

AREV/AYNARD/8. 6. 2023/JS

Evropská komise by měla dne 05/07/2023 představit nový návrh nařízení o rostlinách získaných novými genomickými technikami (NGT)

Podle pracovní verze návrhu, která unikla v uplynulém týdnu do evropských médií, Komise plánuje navrhnout, aby potraviny a krmiva získávaná z rostlin pěstovaných některými novými genomickými technikami mohla být uváděna na trh EU, v některých případech dokonce bez označení o tom, že produkt obsahuje složky získané novými genomickými technikami. Výjimkou by měly být rostliny s rezistencí vůči herbicidům, které by měly být označovány jako geneticky modifikované a osiva, aby byla zajištěna prevence jejich použití v ekologickém zemědělství. Komise zřejmě rovněž uvažuje o regulačních pobídkách, které by pomohly směřovat vývoj nových genomických technik k tomu, aby měly potenciální přínos v oblasti posilování udržitelnosti a podpořily by konkurenceschopnost malých a středních podniků. Plány Evropské komise počítají s významnými úsporami nákladů pro šlechtitele rostlin a s výhodami pro EU při zajišťování dodávek potravin a krmiv, a to díky novým dostupným odrůdám lépe přizpůsobeným výzvám způsobeným změnami klimatu. Komise odhaduje, že šlechtitelé rostlin ušetří na nákladech – za předpokladu, že každý rok podají deset oznámení a pět žádostí o povolení, by se mohlo jednat o 99,5 milionu EUR a 163,5 milionu EUR ročně. Pro zemědělce používající plodiny NGT by pravidelné úspory nákladů činily 22 milionů EUR u zeleniny a 2,7 miliardy EUR u obilovin. Pěstitelé by rovněž ušetřili 16,15 až 46,25 milionů EUR na administrativních nákladech, u potravinářských podniků Komise očekává „omezené nevyčíslitelné zvýšení administrativních nákladů v důsledku dodatečných informací na etiketách potravin". Komise se rovněž přiklání k názoru, že technologie úpravy genů budou mít dalekosáhlé důsledky pro zemědělsko-potravinářské a sociální systémy, pokud jde o jejich potenciál pro zlepšení a zajištění produkce potravin.

WWW.FOODNET.CZ, 23. 6. 2023

NGT: krok správným směrem

Zveřejnění návrhu „Nařízení Evropského parlamentu a Rady o rostlinách získaných některými novými genomickými technikami a jejich potravinách a krmivech" je naplánováno na 5. července a návrh koluje mezi jednotlivými generálními ředitelstvími Komise v rámci meziresortního postupu pro konečné změny před zveřejněním. Text, který je v současné době v oběhu - pokud nedojde na poslední chvíli k podstatným změnám - nám dává jasnou představu o tom, jakým směrem se Komise hodlá ubírat. Potvrzuje naše očekávání a poskytuje dobrý základ pro práci na stimulaci inovací a řešení výzev v oblasti zdraví, klimatu a životního prostředí.

Především jasně rozlišuje mezi 2 skupinami NGT:

1. Rostliny získané cílenou mutagenezí nebo cisgenezí, které by se mohly vyskytovat i přirozeně nebo by mohly vzniknout konvenčním šlechtěním („rostliny kategorie 1 NGT"), by byly posuzovány stejně jako konvenční rostliny a nevyža-

dovaly by povolení, ale pouhé oznámení. Kromě toho by byl zřízen registr transparentnosti. Pokud oznámení proběhne před polním pokusem, ověření kritérií se uskuteční na úrovni členského státu a vnitrostátní rozhodnutí má účinky v celé EU a vztahuje se i na uvádění na trh. V případě uvádění na trh, pokud v EU nebyly provedeny polní pokusy, včetně dovozu, přijímá rozhodnutí Komise po ověření kritérií úřadem EFSA. Nevyžaduje se žádné zvláštní označování.

2. Všechny rostliny získané z NGT, které nespadají do prvního případu, se označují jako „rostliny kategorie 2 NGT" a spadaly by pod právní předpisy o GMO, a proto by podléhaly povolovacímu řízení. Hodnocení rizik by bylo upraveno tak, aby zohledňovalo jejich rozdílné rizikové profily, a byla by zavedena opatření na podporu rostlinných produktů, které by mohly přispět k udržitelnému zemědělsko-potravinářskému systému. Byla by zachována sledovatelnost a označování. Označování GMO může být na dobrovolném základě doplněno informacemi o účelu genetické modifikace, například o zvýšení udržitelnosti rostliny. Na rozdíl od GMO by členské státy nemohly omezit pěstování nebo oběh těchto rostlin na trhu.

(Potenciálním) žadatelům o rostliny kategorie 2 obsahující znaky, které mohou přispět k udržitelnému zemědělsko-potravinářskému systému, budou poskytnuty regulační pobídky, například zrychlené řízení, nebo, pokud je žadatelem malý nebo střední podnik, osvobození od placení finančních příspěvků referenční laboratoři EU a evropské síti laboratoří pro GMO.

Pokud jde o tyto dvě kategorie NGT, rostliny NGT tolerantní k herbicidům, i když splňují kritéria pro oznámení (NGT kategorie 1), by nadále podléhaly povolení a odpovídajícím požadavkům, aby bylo možné posoudit jejich dopad na zdraví lidí a zvířat a na životní prostředí ve střednědobém a dlouhodobém horizontu. „Existují důkazy, že plevele odolné vůči herbicidům mohou být důsledkem kombinovaného používání odrůd tolerantních vůči herbicidům a s tím související nadměrné spotřeby herbicidů, což může mít dopad na zdraví a agroekosystém," vysvětluje Komise.

Pokud jde o ekologickou produkci, podle původního návrhu Komise by byly NGT1 a NGT2 v ekologické produkci zakázány a za tímto účelem by bylo povinné uvádět použití NGT na etiketách osiv. Členské státy budou muset přijmout prováděcí opatření k zajištění koexistence.

Po formálním přijetí sborem komisařů dne 5. července bude tento návrh přezkoumán v rámci postupu spolurozhodování Evropským parlamentem a Radou. Výbor ComENVI a Výbor ComAGRI se budou podílet na projednávání až do konce tohoto mandátu. Dokončení dohody a vedení jednání s Radou bude s největší pravděpodobností na příštím Parlamentu.

AREV, AYNARD/20. 6. 2023/JS

EK: Udržitelný potravinový systém

Evropská komise připravuje návrh prvního celoevropského rámce pro udržitelný potravinový systém, jeho předložení je očekáváno na podzim 2023 (září/říjen). Komise by spolu s návrhem rámce pro udržitelný potravinový systém měla předložit i posouzení dopadů jeho implementace. Návrh posouzení dopadů byl v uplynulých týdnech předložen k interními přezkumu ze strany Výboru Evropské komise pro kontrolu kvality (Rada pro kontrolu a regulace), Výbor měl ale k návrhu řadu negativních komentářů. Ty se týkaly například propojení rámce s odvětvovými a vnitrostátními předpisy i případných dopadů roztříštěnosti právních předpisů v oblasti udržitelnosti. Záporné stanovisko k návrhu posouzení dopadů znamená, že bude muset být návrh přezkoumán a přepracován. Na to by expertům v rámci pracovní skupiny měl stačit měsíc, k vydání druhého stanoviska by návrh měl být předložen na konci června 2023. Evropská komise uvedla, že přesto nadále počítá s původním termínem pro předložení návrhu rámce pro udržitelný potravinový systém (září/říjen 2023), záporné stanovisko k posouzení dopadů by nemělo předložení v plánovaném termínu ohrozit. Evropská komise rovněž upřesnila, s ohledem na březnový návrh pravidel pro uvádění zelených tvrzení na obalech potravin, že pracovní rámec pro udržitelný potravinový systém bude mít před těmito pravidly přednost. Případná certifikace udržitelné produkce by tedy měla být nadřazena a měla by předcházet zeleným tvrzením.

WWW.FOODNET.CZ, 1. 6. 2023

Komisař pro zemědělství a rozvoj venkova vyjádřil obavy týkající se možného odlivu zemědělců ze systému Společné zemědělské politiky

Komisař pro zemědělství a rozvoj venkova Janusz Wojciechowski vyjádřil v uplynulém týdnu obavy týkající se možného odlivu zemědělců ze systému Společné zemědělské politiky kvůli stále se zpřísňujícím pravidlům. Podle komisaře hrozí, že zemědělci přestanou žádat o podpory ze SZP, protože jsou pravidla po jejich výplatu příliš přísná. Podle komisaře bude muset být pro budoucí SZP po roce 2027 zajištěn vyšší rozpočet, protože Evropská komise stále vytváří nová pravidla, výzvy a požadavky pro evropské zemědělce. Z hlediska podpory zemědělské produkce a ochrany životního prostředí a klimatu by podle Wojciechowskiho měla být SZP po roce 2027 vyváženější. Komisař uvedl, že je potřeba podporovat přínosné iniciativy, jakými jsou například eko-schémata, uhlíkové zemědělství nebo welfare zvířat. Intenzifikace produkce podle komisaře není žádoucí, žádoucím je naopak přesun k udržitelnému zemědělství a k podpoře ekologického a méně intenzivního zemědělství. Ministři rovněž diskutovali o tom, jak by mohla být SZP rekonfigurována, aby účinně reagovala na budoucí krize. Diskuse probíhala na základě třístránkového informačního dokumentu chorvatské delegace s názvem "Nástroje pro řešení krizí: potřeba podpory zemědělců v EU v krátkodobém, střednědobém a dlouhodobém horizontu". Dokument zdůrazňuje řadu nepředvídaných a bezprecedentních otřesů na vnitřním trhu, od pandemie COVID a extrémních povětrnostních jevů až po ruskou invazi na Ukrajinu, které způsobily obrovskou zátěž pro zemědělce a společnost obecně. V Radě ministrů by proto měla být zahájena debata o politické orientaci SZP s cílem diskutovat o tom, jak lze v rámci budoucí SZP zlepšit současné nástroje krizového řízení.

WWW.FOODNET.CZ, 9. 6. 2023

Rozpočet Společné zemědělské politiky pro rok 2024 se zřejmě nenavýší ani o inflaci

Evropská komise publikovala dne 07/06/2023 návrh rozpočtu pro rok 2024. Pro Společnou zemědělskou po- ▸

litiku by mělo být alokováno 53,8 miliardy EUR; pro Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond 1,1 miliardy EUR; a na opatření v oblasti životního prostředí a klimatu 2,4 miliardy EUR. Rozpočet pro SZP v roce 2024 by tak zaznamenal mírné navýšení o 200 milionů EUR oproti roku 2023. Komise uvedla, že navržené financování podpoří ekologický a digitální přechod, vytvoření pracovních míst a posílení role Evropy ve světě.

ZDROJ: WWW.FOODNET.CZ, 16. 6. 2023

Evropský parlament přijal dne 14/06/2023 stanovisko k Zajištění potravinového zabezpečení a dlouhodobí odolnosti zemědělství EU

Parlament ve stanovisku mimo jiné zdůrazňuje, že je třeba, aby EU posílila své potravinové zabezpečení, strategickou autonomii a odolnost svého zemědělského odvětví a celého dodavatelského řetězce tím, že sníží závislost na dovozu ze zemí mimo EU a diverzifikuje dodávky kritických dovozů, jako jsou hnojiva, krmiva a suroviny. Parlament rovněž vyzývá Komisi, aby neprodleně předložila ucelený strategický plán na zajištění potravinového zabezpečení pro EU, který by mohl zahrnovat využití strategických zásob potravin a aby přijala nezbytná opatření s cílem zajistit pro zemědělce jistotu plánování výroby, jakož i přiměřené finanční zdroje a záruky, které by umožnily zachovat a případně zvýšit produkci potravin, posílit udržitelné zemědělské systémy, rozšířit rozmanitost potravinářských plodin v EU a zvýšit jakost produktů a zároveň odmítnout umělé průmyslové napodobeniny. Parlament dále vyzývá Komisi, aby zajistila, že zemědělská půda zůstane k dispozici především pro udržitelnou produkci potravin a krmiv a také k tomu, aby při provádění Zelené dohody zajistila rozmanitost zemědělských modelů v celé EU a aby zajistila zachování zemědělského podnikání a činnosti v celé Unii ze strategického hlediska, pokud jde o potravinové zabezpečení. Budoucí rámcový právní předpis EU o udržitelných potravinových systémech by měl podle EP podpořit sociální aspekt a příznivé potravinové prostředí tím, že zdravé a udržitelné potraviny budou nejsnáze dostupné, cenově přijatelné, propagované a přitažlivé, prosazovány by měly být krátké dodavatelské řetězce a spotřeba místních a sezónních produktů. Komise by podle EP měla zabránit situaci, kdy by evropští zemědělci čelili nekalé konkurenci ze strany dovozu, který nesplňuje evropské normy; Parlament také trvá na potřebě přiměřených opatření, spravedlivé transformace, vhodného časového rámce pro přizpůsobení a spravedlivého mechanismu odměňování s cílem zachovat konkurenceschopnost, produktivitu a sociální odolnost zemědělsko-potravinářského odvětví EU. V neposlední řadě a v kontextu živočišné výroby Parlament ve stanovisku vyzývá Komisi a členské státy, aby vyčlenily dostatečné množství veřejných prostředků pro všechna zemědělská odvětví, a zabránily tak nepříznivým dopadům, včetně poklesu produkce potravin v EU, který by mohl ohrozit potravinové zabezpečení. Stanovisko bylo podpořeno 447 hlasy pro, 142 europoslanců bylo proti, 31 se zdrželo hlasování.

WWW.FOODNET.CZ, 23. 6. 2023

Evropská komise v červnu 2023 zveřejnila analýzu s názvem „Srovnávací analýza strategických plánů SZP a jejich účinný příspěvek k dosažení cílů EU“

V novém dokumentu porovnává implementaci nových pravidel SZP 2023-2027 s implementací předchozí SZP 2014 – 2022, poskytuje i srovnávací hodnocení 28 strategických plánů SZP 27 členských států EU, posuzuje hlavní rysy regulačního rámce pro období 2023-2027, včetně procesu schvalování plánů, a poskytuje přehled finančních přídělů 28 strategických plánů a specifik jejich provádění. Studie rovněž poskytuje první hodnocení relevance strategických plánů a jejich přínosu k cílům Evropské zelené dohody. Komise zpracovala i několik doporučení. Například pro dosažení cílů SZP v oblasti životního prostředí a klimatu je podle Komise třeba pečlivě posoudit zelenou architekturu strategických plánů a realizovat změny v některých z těchto plánů, a to včetně posílení ambicí eko-schémat v některých členských státech. Členské státy se podle zjištění Komise rozhodly zaměřit se na řadu významných potřeb uvedených ve strategických plánech SZP pomocí jiných politik a nástrojů mimo SZP – Komise proto doporučuje, aby byla realizována hodnocení, která by se týkala nejen strategických plánů SZP, ale také vnitrostátních a unijních politických nástrojů, které k těmto cílům přispívají. Aby bylo možné posoudit, zda předpokládané a zamýšlené administrativní zjednodušení vedlo ke skutečným změnám v administrativní zátěži, doporučuje Komise systematické hodnocení míry administrativní zátěže ze strany EU-27.

Celá studie je (v angličtině) k dispozici zde: https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2023/747255/IPOL_STU(2023)747255_EN.pdf

WWW.FOODNET.CZ, 23. 6. 2023

Informace z AREV

EPP odmítá nařízení o udržitelném používání pesticidů a zákon o obnově přírody

Delegáti Evropské lidové strany (EPP) se na svém sjezdu v Mnichově rozhodli odmítnout navrhované nařízení o udržitelném používání pesticidů a zákon o obnově přírody. EPP potvrdila svůj závazek být hlasem evropských zemědělců a venkovských komunit a zdůraznila strategický význam zemědělství pro potravinovou bezpečnost a životaschopnost venkovských oblastí. Vyzvala k silné SZP, která podporuje aktivní zemědělce, prosazuje udržitelnost a řeší výzvy v oblasti životního prostředí, změny klimatu a dobrých životních podmínek zvířat. EPP se postavila proti navrhovanému nařízení o udržitelném používání pesticidů kvůli nedosažitelným cílům snižování jejich množství a nedostatku životaschopných alternativ a vyjádřila obavy, že by ohrozilo bezpečnost potravin v Evropě. Postavila se také proti navrhovanému zákonu o obnově přírody s odkazem na byrokratické problémy a možné negativní dopady na ekonomickou životaschopnost, potravinovou bezpečnost, výrobu energie z obnovitelných zdrojů a infrastrukturu. EPP zdůraznila potřebu výzkumu a inovací, včetně využití nových genomických technik, pro rozvoj odolných a udržitelných zemědělských postupů. Poslanci zdůraznili podporu tradičního zemědělství, vyzvali k vyváženému přístupu k ochrannému statusu vlků a zavázali se zajistit zemědělcům důstojný příjem a zároveň snížit byrokracii.

Skupiny účastníků kampaní, nevládní organizace a zelení poslanci Evropského parlamentu protestují proti rozhodnutí EPP

Evropská síť pro boj proti pesticidům (Pesticides Action Network - PAN) vyzvala Evropskou lidovou stranu (EPP), aby odmítla rezoluci, která se staví proti předpisům o používání pesticidů a obnově přírody. PAN Europe rozhodnutí EPP kritizovala s tím, že je v rozporu s evropskou legislativou, vědeckým konsensem a ohrožuje život. Poslanec Evropského parlamentu za Zelené Martin Häusling obvinil EPP z šíření nepravdivých zpráv a z rizika ekologické krize tím, že se staví proti opatřením na ochranu přírody a klimatu.

Zpráva Evropského parlamentu o zajišťování potravin a dlouhodobé odolnosti zemědělství EU

Evropský parlament zveřejnil zprávu o celosvětové potravinové bezpečnosti, která zdůrazňuje potřebu kolektivní akce a solidarity, aby bylo možné čelit výzvám, kterým čelí zemědělsko-potravinářský sektor. Zpráva zdůrazňuje, že je důležité považovat potravinovou bezpečnost za strategické odvětví srovnatelné s energetickou bezpečností, obranou a změnou klimatu. Zpráva se zabývá dopadem konfliktů, jako je ruská invaze na Ukrajinu, na celosvětovou potravinovou bezpečnost a vyzývá k přijetí opatření na ochranu produkce potravin a přístupu k nim před jejich zneužitím jako geopolitické zbraně. Je třeba přijmout naléhavá opatření, aby se zabránilo nedostatku potravin, hladu a nedostupným cenám potravin a aby se dosáhlo cíle udržitelného rozvoje, kterým je vymýcení hladu do roku 2030. EU se musí postavit výzvě zvýšit potravinovou soběstačnost, snížit závislost na dovozu a diverzifikovat dovoz základní produkce. Podpora zemědělců, zajištění udržitelného zemědělství a řešení potravinové závislosti jsou nezbytné pro ochranu lidských práv a celosvětové potravinové bezpečnosti. Dlouhodobé zajištění potravin vyžaduje udržitelné a odolné zemědělství, ochranu zemědělské půdy a zohlednění sociálních a environmentálních dopadů.

Omezení vývozu jsou „nepřijatelná", řekl Zelenskij Von der Leyenové

Během návštěvy Kyjeva vyjádřil prezident Zelenskyj nespokojenost s omezeními, která EU nedávno uvalila na vývoz zemědělských produktů, a vyzval k jejich zrušení. Zdůraznil potřebu solidarity a konzultací s Ukrajinou ohledně jakéhokoli rozhodnutí o omezení vývozu. Předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová se zavázala vytvořit koordinační platformu, která by zajistila hladký tranzit obilovin přes koridory solidarity.

Brífink EEA zdůrazňuje potřebu obnovy přírody v EU

Evropská agentura pro životní prostředí (EEA) zdůrazňuje zásadní roli obnovy přírody při zajišťování potravinové bezpečnosti a zlepšování zdraví, pohody a kvality života lidí, uvádí se v brífinku zveřejněném 9. května. Agentura EEA upozorňuje na špatný stav chráněných stanovišť, ptáků a dalších druhů v EU, přičemž úbytek biologické rozmanitosti je připisován faktorům, jako je využívání půdy, znečištění a změna klimatu. Úbytek opylovačů a degradace půdy v Evropě ohrožují produkci potravin a vyžadují obnovu půdy a agroekosystémů. Agentura EEA vyzývá k dalším opatřením na posílení odolnosti přírody v Evropě, protože celosvětové úsilí a úsilí členských států EU nebylo dostatečné k tomu, aby se pokles biologické rozmanitosti podařilo zvrátit.

Španělský ministr zemědělství žádá o pomoc v souvislosti s druhým rokem sucha, které postihlo zemědělce

Španělsko oficiálně požádalo EK o pomoc při podpoře zemědělců, kteří čelí ještě většímu suchu než v loňském roce. Ministr zemědělství Luis Planas poukázal na 26% pokles srážek, což vedlo k 25% poklesu produkce obilovin a 50% poklesu produkce olivového oleje. Planas zdůraznil negativní dopad na ziskovost zemědělského odvětví, zejména v jižních a východních regionech země, a vyzval k mobilizaci krizové rezervy na pomoc španělským zemědělcům. Vláda se snažila zemědělcům pomoci z národních prostředků, ale rozsah následků sucha přesahuje možnosti jejích samotných zdrojů. Pan Planas požádal Komisi, aby vyčlenila prostředky z krizové rezervy a upravila pravidla Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova tak, aby umožnila dodatečné platby španělským zemědělcům postiženým suchem.

AREV/AYNARD/5. 6. 2023/JS

Největší politická frakce v Evropském parlamentu odstoupila z vyjednávání o Cílech obnovy přírody, proti navrhovaným pravidlům protestovali před budovou Evropského parlamentu i evropští zemědělci

Největší politická frakce v Evropském parlamentu EPP se v uplynulém týdnu rozhodla odstoupit z vyjednávání o plánovaném zákonu o obnově přírody. Cílem návrhu z června 2022 je zvrátit úpadek evropské přírody, podle Komise je 81 % stanovišť ve špatném stavu a 1.677 evropským druhům živočichů hrozí vyhynutí. Evropský předseda poslaneckého klubu EPP Manfred Weber a hlavní zpravodajka EPP Christine Schneider (DE) uvedli, že návrh byl v první řadě špatný, Komisi se zatím nepodařilo rozptýlit obavy EPP týkající se potenciálních dopadů zvažovaných pravidel. Podle Webera by implementace Cílů obnovy přírody v navrhované podobě vedla ke snížení produkce potravin v Evropě, což by vedlo k dalšímu zvýšení cen potravin, k dalšímu ohrožení potravinového zabezpečení v Africe a k zablokování infrastrukturních projektů nezbytných pro klimatickou transformaci. Frakce EPP uvedla, že proto nemůže o návrhu dále vyjednávat, dokud nebude k dispozici reálné posouzení dopadů. Proti Cílům obnovy přírody dne 01/06/2023 protestovali před budovou Evropského parlamentu i zástupci evropských zemědělských organizací, včetně největší evropské zemědělské organizace Copa – Cogeca a zemědělských organizací z Finska, Rakouska, Německa, Polska, Česka, Maďarska, Belgie, Irska, Itálie nebo Španělska. Zástupci vyzvali k odmítnutí návrhu Komise. Na protestu vystoupila s podporou odmítnutí návrhu rovněž řada europoslanců, převážně z Výboru EP pro zemědělství a rozvoj venkova (COMAGRI). Výbor COMAGRI návrh Komise odmítl v rámci svého hlasování již na konci května 2023. Svou pozici ještě musí přijmout Výbor EP pro životní prostředí (COMENVI), a to pravděpodobně dne 15/06/2023 během mimořádného zasedání. Plénum Evropského parlamentu by se k návrhům mohlo vyjádřit během července 2023, Rada ministrů zemědělství by své stanovisko měla přijmout dne 20/06/2023. Poté budou moci být zahájeny trialogy Parlamentu, Rady a Komise.

WWW.FOODNET.CZ, 9. 6. 2023

Návrh právních předpisů o Obnově přírody podle komisaře pro životní prostředí neohrožuje potravinovou bezpečnost

Evropský komisař pro životní prostředí Virginijus Sinkevičius zaslal dne ▸

08/06/2023 neoficiální dokument zástupcům Evropského parlamentu a ministrům členských států, ve kterém poskytuje argumenty na obranu projednávaného zákona o obnově přírody. Jedná tak v návaznosti na krok největší politické frakce Parlamentu EPP, která odstoupila z vyjednávání o plánovaném zákonu z důvodu možného ohrožení potravinového zabezpečení. Sinkevičius v dokumentu kritiku odmítá a naopak uvádí, že skutečnou hrozbou jsou změna klimatu a ztráta biologické rozmanitosti. Obnova přírody je dle komisaře nutnou podmínkou pro přizpůsobení se změně klimatu a je nezbytná pro zvýšení produktivity a odolnosti zemědělské půdy a lesů. Komisař dále zdůrazňuje, že opatření na obnovu a aktivní hospodářská činnost se vzájemně nevylučují. Komisař však s ohledem na události uplynulého roku navrhuje možné úpravy. Jednou z nich je flexibilita u opětovného zavlažování vysušených rašelinišť, což by se týkalo pouze rašelinišť zemědělsky nevyužívaných. Ačkoli členské státy i Parlament požadují finanční kompenzace zemědělcům a lesníkům postiženým rekultivačními opatřeními z vyčleněných finančních prostředků, Sinkevičius v dokumentu zmiňuje pouze zdroje stávajících nástrojů jako například SZP. Hlasování k přijetí pozice k zákonu o obnově přírody ve Výboru EP pro životní prostředí (COMENVI) proběhne dne 15/06/2023, plénum Evropského parlamentu by se k návrhům mohlo vyjádřit během července 2023. Rada ministrů zemědělství by své stanovisko měla přijmout dne 20/06/2023. Poté budou zahájeny trialogy.

WWW.FOODNET.CZ, 14. 6. 2023

Výbory EP hlasovaly o Cílech obnovy přírody, návrh Komise nepodpořily

Evropská komise představila dne 22/06/2022 legislativní návrhy týkající se obnovy poškozených ekosystémů a ozdravení přírody po celé Evropské Unii, od zemědělské půdy a moří až po lesy a městské prostředí. Cíle nové legislativy by měly být splněny do roku 2050. Legislativní návrhy v oblasti obnovy přírody jsou první evropskou legislativou výslovně zaměřenou na obnovu evropské přírody, na revitalizaci 80 % evropských stanovišť a na navrácení přírody do všech ekosystémů, od lesů a zemědělské půdy až po mořské, sladkovodní a městské ekosystémy. Každý členský stát by podle návrhu Komise měl být povinen dodržovat právně závazné cíle obnovy přírody v ekosystémech, které doplní stávající právní předpisy. Členské státy by rovněž měly mít povinnost zpracovat národní plány obnovy přírody, a to v úzké spolupráci s vědci, zainteresovanými zúčastněnými stranami a veřejností, což pomůže plnit stanovené cíle při zachování flexibility s ohledem na podmínky panující v jednotlivých státech.

Výbor Evropského parlamentu pro zemědělství a rozvoj venkova (COMAGRI) hlasoval o Cílech obnovy přírody dne 23/05/2023, návrh Komise Výbor odmítl poměrem hlasů 30 pro odmítnutí návrhu, 16 proti odmítnutí. Pro odmítnutí se vyjádřily politické frakce EPP, Renew a ECR, naopak zachování návrhu podpořila S&D, Zelení a Levice. Odmítnutí návrhu podpořili i všichni čeští europoslanci z Výboru COMAGRI – Veronika Vrecionová (ECR), Ivan David (I&D) a Martin Hlaváček (Renew). O den později, dne 24/05/2023, návrh Evropské komise odmítl i další Výbor Evropského parlamentu, a to Výbor pro rybolov. Ten návrh odmítl poměrem hlasů 15 pro odmítnutí a 13 proti odmítnutí. Pro odmítnutí návrhu ve Výboru pro rybolov hlasoval i český europoslanec Martin Hlaváček (Renew).

Zpravodajka COMAGRI Anne Sander (FR, EPP) uvedla, že je výsledek hlasování jasným signálem Evropské komisi, podle Sander Komise svým návrhem „ignorovala zdravý rozum i realitu evropské produkce potravin". Koordinátor politické frakce pro Zemědělství, italský europoslanec Herbert Dorfmann (EPP) doplnil, že se politická frakce EPP bude bránit návrhům předpisů, které by mohly ohrozit práci zemědělců a potravinové zabezpečení v Evropské Unii. Výkonný místopředseda Evropské komise Frans Timmermans diskutoval se členy COMAGRI den před hlasováním, dne 22/05/2023. Během svého vystoupení zdůraznil, že přijetí návrhu Cílů obnovy přírody je v zájmu evropských zemědělců, v zájmu klimatu i v zájmu biodiverzity. Své stanovisko k návrhu Komise musí nyní přijmout ještě Výbor EP pro životní prostředí, pravděpodobně během června / července 2023. Poté musí rozhodnout plénum Evropského parlamentu. Rada by měla přijmout stanovisko k návrhu Cílů obnovy přírody dne 20/06/2023.

WWW.FOODNET.CZ, 2. 6. 2023

Komise navrhla nové nařízení o obnově ekosystémů ve prospěch lidí, klimatu a planety. Výbor ENVI EP se dnes sešel ve Štrasburku k hlasování o něm.

Dnes se ve Štrasburku sešel Výbor pro životní prostředí, aby hlasoval o návrhu nařízení o obnově přírody, který již byl zamítnut ve výboru pro zemědělství a rybolov. V rámci COMENVI předložily EPP, ECR a ID zamítavý pozměňovací návrh, který nebyl schválen 44 hlasy proti 44, a odmítly se účastnit kompromisních jednání. Většina kompromisů (Renew, SD a Zelení) a pozměňovacích návrhů nebyla přijata se stejnou patovou situací, tj. vždy 44 hlasů proti a 44 pro (v případě rovnosti hlasů není pozměňovací návrh přijat). Hlasování trvalo přes tři hodiny, poté bylo přerušeno, aby poslanci mohli hlasovat na plénu, a bude pokračovat 27. června. Kompromisy v klíčových bodech (včetně toho o zemědělské půdě) nebyly přijaty a hlasovalo se o stovkách pozměňovacích návrhů, někdy protichůdných, přičemž jeden socialistický hlas chyběl téměř hodinu.

Přestože zamítavý pozměňovací návrh, o němž se dnes ráno hlasovalo jako o prvním, neprošel, je zřejmé, že tento návrh Evropský parlament rozděluje a nemůže počítat s pevnou většinou. Zejména skupina Renew je rozdělena a budoucnost tohoto návrhu bude záviset na tom, jak budou členové této skupiny hlasovat jak v COMENVI, tak na plenárním zasedání. Hlasování o tomto návrhu má velmi silný politický význam a ovlivní také hlasování o nařízení o udržitelném používání pesticidů (SUR) a představuje politické posouzení Zelené dohody.

FARM EUROPE PRO AREV/15. 6. 2023/JS

Výbor pro životní prostředí Evropského parlamentu dnes zamítl zprávu zpravodaje Cesara Lueny (S&D) o návrhu Komise na obnovu přírody 44 hlasy proti 44

Hlasování začalo 15. června, kdy byl 44 hlasy pro a 44 proti zamítnut také pozměňovací návrh na zamítnutí návrhu Komise a řada kompromisů. Z důvodu plenárního zasedání nebylo hlasování při této příležitosti ukončeno, a proto jej COMENVI dokončil dnes (27. 6. 2023). Také dnes byla řada pozměňovacích návrhů - stejně jako při závěrečném hlasování - zamítnuta 44 hlasy proti. EPP, ▸

ECR, ID a část skupiny Renew (4 z 12 poslanců) hlasovali proti konečnému návrhu, který se skládá ze zprávy Luena upravené o pozměňovací návrhy odhlasované 15. června a dnes v COMENVI.

Další fází bude hlasování na plenárním zasedání, o kterém zatím není známo, zda se uskuteční v červenci, jak bylo plánováno, nebo v září, jak požadovala skupina EPP.

Na plenárním zasedání se bude nejprve hlasovat o tom, zda návrh Komise zamítnout jako stanovisko Výboru pro životní prostředí, a poté, pokud nebude většina pro zamítnutí, o případných pozměňovacích návrzích, které mohou předložit politické skupiny nebo skupiny poslanců. Zpravodaj Luena již plánoval předložit pozměňovací návrhy na základě kompromisů a oslovil EPP, aby pokračovala v jednáních. Strana EPP se zdá být stále více odhodlána požádat Komisi, aby návrh stáhla, a také jej na plenárním zasedání zamítnout.

Roztržka se rozhořela také mezi předsedou COMENVI Pascalem Canfinem, který obvinil EPP z manipulace hlasování v COMENVI tím, že nechal některé poslance EPP, kteří byli pro obnovu přírody, nahradit jinými, kteří byli proti, aby zajistil, že celá skupina EPP bude hlasovat proti, a Peterem Liesem, koordinátorem EPP v COMENVI, který obvinil pana Canfina z toho, že je nejhorším předsedou výboru v historii kvůli své zaujaté a zpolitizované roli.

Prognózy pro plenární zasedání je obtížné dělat, protože počty jsou velmi těsné. EPP zaznamenala několik přeběhlíků (Irové a Češi) a skupina Renew je rozdělená, i když většina následuje Canfinovu linii. K několika překvapením by mohlo dojít i mezi socialisty, i když tlak, který budou politické skupiny vyvíjet na své členy, bude velmi silný.

Již nyní se jedná o silný politický signál pro Komisi a návrat bezpečnosti potravin a zemědělství do centra evropské politické debaty s ohledem na kampaň před evropskými volbami, jmenování nové Evropské komise v létě 2024 a priority EU pro období 2024-2029.

AREV, AYNARD/28. 6. 2023/JS

Změny v COMAGRI EP ke zprávě poslance Martina Hlaváčka o uhlíkové certifikaci

Poslanci Evropského parlamentu předložili v Zemědělském výboru ke zprávě Martina Hlaváčka o uhlíkové certifikaci řadu pozměňovacích návrhů. Zpravodaj nyní musí připravit kompromisní pozměňovací návrhy (o kterých se bude hlasovat ve výboru v září) a projednat věc souběžně se zpravodajem v COMENVI, aby se předpokládalo co největší sblížení. Jedním z klíčových bodů je, že nařízení se zaměřuje jak na sekvestraci uhlíku, tak na snižování emisí. Je třeba zachovat ostražitost, aby toto snižování zahrnovalo celý zemědělský podnik a neomezovalo se pouze na plodiny.

AREV, AYNARD/19. 6. 2023/JS

Jednání o návrhu nařízení o zeměpisných označeních (GIs)

Zvláštní výbor pro zemědělství (SCA) schválil dne 08/05/2023 obecný přístup Rady pro jednání s Parlamentem o návrhu nařízení o zeměpisných označeních (GIs). Švédské předsednictví představilo poslední provedené změny v textu s cílem posílit roli organizací producentů, zvýšit počet zeměpisných označení, posílit jejich ochranu a vytvořit jeden zjednodušený postup pro uznávání ke zlepšení mezinárodního vnímání systému označování EU GIs. Evropská komise se ale vyjádřila kriticky k vypuštění role Úřadu EU pro duševní vlastnictví (EUIPO) a provádění auditů nebo oslabení kritérií pro udržitelnost. Plénum Evropského parlamentu schválilo návrh zpravodaje Paola de Castra (S&D, IT) dne 31/05/2023 poměrem hlasů 603 pro, 18 proti, 8 europoslanců se zdrželo hlasování. Návrh byl schválen beze změn, tedy ve znění stanoviska COMAGRI – Výbor Evropského parlamentu pro právní záležitosti (COMJURI) se totiž vzdal předložení pozměňovacích návrhů týkajících se pravomocí, které by měly být uděleny Úřadu EUIPO. Evropský parlament podpořil posílení ochrany zeměpisných značení v rámci nakupování na internetu, zjednodušení a urychlení registračních postupů, posílení ochrany zeměpisných označení u zpracovaných výrobků a poskytnutí uznaným seskupením producentů více práv a finančních prostředků na vyřizování žádostí o zeměpisná označení. Kontrola by měla podle Parlamentu zůstat v rukou Komise, neměla by být přesunuta Úřadu EUIPO. Trialogy budou zahájeny dne 07/06/2023, tedy ještě za švédského předsednictví. Diskutováno bude například to, zda a v jakém rozsahu budou pravidla pro víno vrácena zpět do SZP a/nebo zahrnuta do nařízení o zeměpisných označeních.

WWW.FOODNET.CZ, 9. 6. 2023

Evropská komise přislíbila předložení třetího podpůrného balíčku evropským zemědělcům

Evropská komise přislíbila předložení třetího podpůrného balíčku evropským zemědělcům v kontextu stále probíhající ruské války na Ukrajině a dalších krizí, nová opatření by měla předložit v průběhu června 2023. Komisař pro zemědělství a rozvoj venkova Janusz Wojciechowski to uvedl v uplynulém týdnu během zasedání Rady ministrů zemědělství (30/05/2023). Podle komisaře bude nejméně do konce října 2023, ještě lépe pak do konce roku 2023, nutné prodloužit omezení PL, SK, RO, BG a HU na dovoz ukrajinských obilovin. Komisař rovněž uvedl, že je Evropská komise připravena uvolnit zbývajících zhruba 250 milionů EUR ze zemědělské krizové rezervy, a to všem členským státům postiženým různými typy krizí. Z celkem 450 milionů EUR již bylo uvolněno 44 milionů EUR na podporu zemědělcům postiženým ptačí chřipkou v Itálii a Polsku, 56 milionů EUR na podporu Polska, Rumunska a Bulharska v důsledku narušení tamních trhů dovozem zemědělských komodit z Ukrajiny, posledních 100 milionů EUR bylo alokováno (zatím ale nevyplaceno) na podporu Polska, Maďarska, Slovenska, Bulharska a Rumunska, tedy zemím přímo sousedícím s Ukrajinou. Metodika přerozdělení zbývajících prostředků ale zatím není dokončena, Evropská komise ji aktuálně připravuje. Podle komisaře se Komise snaží zohlednit i to, že některé země čelí hlubším krizím než země jiné. Komise se tak snaží zareagovat na kritiku 12 členských států EU (DE, FR, BE, NL, LU, AT, DK, IE, EL, EE, SI a HR), které obvinily v uplynulých týdnech Komisi, že balíčky ve výši 56 milionů EUR a 100 milionů EUR na pomoc zemím sousedícím s Ukrajinou přijala bez konzultace s členskými státy, což vyvolalo vážné obavy s ohledem na rozdílné zacházení v rámci jednotného vnitřního trhu EU. Během diskuse ministrů k tomuto bodu dne 30/05/2023 upozornilo Portugalsko, Španělsko, Itálie a Francie na dopad nepříznivých klimatických podmínek na chovy hospodářských zvířat a na pro- ▸

dukci ovoce a zeleniny. Země rovněž vyzvaly Komisi ke zvýšení výše zálohových plateb v rámci SZP na 70 % u přímých plateb a na 85 % u podpory rozvoje venkova. Dále zazněly připomínky zástupců Litvy a Lotyšska s ohledem na složitou situaci v sektoru mléka a mléčných výrobků a zástupců Belgie s ohledem na obtížnou situaci producentů jablek. Polské zemědělské organizace mezitím varovaly před kritickými dopady dovozu drůbežího masa a vajec z Ukrajiny.

WWW.FOODNET.CZ, 9. 6. 2023

Státy EU sousedící s Ukrajinou vyjádřily znepokojení nad kroky Evropské komise stran přijetí pouze dočasného zákazu dovozu obilí z Ukrajiny

Ministři z BG, HU, PL, RO a SK jednali o nařízení Komise 2023/1100 k opatřením při dovozu pšenice, kukuřice, řepky a slunečnicových semen z Ukrajiny, které bylo prodlouženo do 15/09/2023. Země jsou rovněž nespokojené s prodlužováním výplaty přislíbených 100 milionů EUR na podporu postiženým členským státům. Ruská delegace a zástupci OSN zahájili dne 09/06/2023 v Ženevě další kolo jednání o memorandu podepsaném v Istanbulu v červenci loňského roku, umožňující vývoz ukrajinského obilí přes Černé moře. Rusko nicméně varovalo, že by mohlo odstoupit od dohody již k 17/07/2023, pokud se jeho vývozní podmínky nezlepší.

WWW.FOODNET.CZ, 23. 6. 2023

Komisař pro zemědělství a rozvoj venkova Janusz Wojciechowski informoval dne 13/06/2023, během neformálního zasedání Rady ministrů zemědělství ve Švédsku, o plánu Evropské komise stran navýšení krizové zemědělské rezervy na 530 milionů EUR pro rok 2023

Z krizové rezervy v původní výši 450 milionů EUR již byla část prostředků alokována zejména na pomoc některým evropským zemím poznamenaným dopady ruské války na Ukrajině, v rezervě zbývalo zhruba 230 milionů EUR. Tyto prostředky by nyní měly být navýšeny na 330 milionů EUR a přerozděleny mezi země, které z rezervy doposud nečerpaly. Podpora by tedy měla být určena pro 22 zemí EU postižených změnou klimatu či ruskou válkou na Ukrajině a souvisejícími vysokými cenami energií nebo hnojiv.

WWW.FOODNET.CZ, 23. 6. 2023

Komise dnes zveřejnila akt v přenesené pravomoci, který má reagovat na krizi v odvětví vína

Komise zejména uznává, že nárůst zásob představuje pro vinaře v mnoha regionech Evropy skutečný problém. Tato situace je způsobena různými faktory: poklesem spotřeby, snížením vývozu a zvýšenou produkcí. Snížení spotřeby v letošním roce se odhaduje na 7 % v Itálii, 10 % ve Španělsku, 15 % ve Francii, 22 % v Německu a 34 % v Portugalsku. Současně se vývoz vína z EU v období leden-duben 2023 oproti předchozímu roku sníží o 8,5 %. Tyto trendy jsou spojeny s 4% nárůstem produkce v EU pro současnou kampaň ve srovnání s předchozím rokem a vysokou úrovní počátečních zásob (+2 % ve srovnání s průměrem za posledních pět let).

Kromě toho současná hospodářská situace, která se vyznačuje vysokými výrobními náklady a vysokou inflací, toto odvětví dále oslabila. Nejvíce postižená jsou červená a růžová vína. Ke zlepšení situace Komise navrhuje následující opatření:

- dočasnou krizovou destilaci vína;
- větší flexibilitu při využívání zelené sklizně;
- dočasné zvýšení míry financování EU na propagaci, restrukturalizaci, zelenou sklizeň a investiční opatření v rámci vnitrostátních programů podpory odvětví vína;
- větší flexibilitu při uplatňování vnitrostátních programů podpory pro odvětví vína.

Pravidla budou použitelná za dva měsíce, tj. po uplynutí lhůty, kterou má Evropský parlament nebo Rada na vznesení námitek.

AREV, AYNARD/23. 6. 2023/JS

NAŘÍZENÍ KOMISE V PŘENESENÉ PRAVOMOCI (EU) 2023/... ze dne 22. června 2023 o dočasných mimořádných opatřeních odchylujících se od některých ustanovení nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 za účelem řešení narušení trhu v odvětví vína v některých členských státech a o odchylkách od nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/1149.

Úřední věstník Evropské unie L 160, 26. 6. 2023.

Destilace francouzských vín se (zatím) nezdá být prioritou evropské krizové rezervy

Zatímco Brusel navrhuje, aby byla krizová rezerva uvolněna zemědělským odvětvím v obtížích, francouzské vinařství zdaleka nemá jistotu, že využije 40 milionů eur, které již několik měsíců požaduje na destilaci svých přebytků. Evropská komise z Bruselu vzkázala, že si je dobře vědoma konkrétních dopadů ruské invaze na Ukrajinu na zemědělskou činnost: od exploze výrobních nákladů až po obchodní neúspěchy na trzích, které obrátila vzhůru nohama inflace. „V EU čelíme jakési globální krizi, s různou intenzitou, ale všude," řekl Janusz Wojcichowski, evropský komisař pro zemědělství, na tiskové konferenci po zasedání Rady ministrů zemědělství 30. května. Na pomoc odvětvím v obtížích navrhuje evropský komisař využít dosud nevyčleněné prostředky ze zemědělské rezervy. Tento fond, který každoročně činí 450 milionů eur, již vyčerpal 100 milionů eur, z toho 44 milionů eur v reakci na ptačí chřipku (pro Itálii a Polsko) a 56 milionů eur pro země postižené bezcelním dovozem ukrajinského obilí (Bulharsko, Polsko a Rumunsko). Vzhledem k tomu, že Komise žádá členské státy, aby vynaložily 100 milionů eur na pomoc pěti zemím sousedícím s Ukrajinou, které jsou postiženy bezcelním dovozem ukrajinského obilí (Bulharsko, Maďarsko, Polsko, Rumunsko a Slovensko), zbývá už jenom 250 milionů eur na pomoc dalším odvětvím v 22 evropských zemích. Na své tiskové konferenci Wojcichowski naznačil, že by těch 250 milionů eur mohli rozdělit mezi dalších 22 členských států postižených různými typy krizí: především suchem ve Španělsku a Portugalsku, povodněmi v Itálii, určitými problémy v některých odvětvích v pobaltských státech a hovořilo se také o obtížné situaci producentů jablek v Belgii.

Francie, která stále čeká na zelenou z Bruselu, svou žádostí o krizovou destilaci na evropského komisaře zřejmě neudělala žádný dojem. A to i přesto, že s ní souhlasí Španělsko a Portugalsko. ▸

Na Radě se sice o krizi červeného vína jednalo, ale jak vyplývá z oficiálního zápisu, prioritou byla Ukrajina a sucho. Na veřejném zasedání vystoupil francouzský ministr zemědělství Marc Fesneau, který se zaměřil pouze na nedostatek vody v Pyrenejích. Jediné, co zbývá, je slovo ministra, přičemž Marc Fesneau loni v únoru oznámil, že pracuje na získání tohoto dodatečného rozpočtu z Bruselu. Existuje také snaha rychle pokročit ve využití krizové rezervy, jedná se o naléhavé potřeby. Za normálních okolností budou rozhodnutí přijata v červnu a prostředky budou zemědělcům k dispozici. Ale pak je na členských státech, aby rozhodly, kdo bude moci podporu využít v závislosti na krizové situaci, vysvětlil na tiskové konferenci Janusz Wojcichowski a dodal, že prozatím metodika ještě nebyla stanovena.

Vitisphere/31. 5. 2023/JS

Rada EU se dne 25/05/2023 dohodla na prodloužení dočasné liberalizace obchodu a dalších koncesí vůči Ukrajině do června 2024

Nařízení bude zveřejněno v Úředním věstníku a v platnost vstoupí dne 06/06/2023. Dvanáct ministrů zemědělství členských států EU (DE, FR, BE, NL, LU, AT, DK, IE, EL, EE, SI a HR) mezitím zkritizovalo dohodu o tranzitu uzavřenou Evropskou komisí s pěti východoevropskými státy – PL, HU, SK, RO a BG. Těchto pět zemí oznámilo jednostranné zmrazení dovozu plodin pocházejících z Ukrajiny, Komise státům nabídla kompenzaci ve výši 100 milionů EUR s podmínkou, že opětovně umožní tranzit ukrajinských zásilek. Výše jmenovaných 12 členských států ale v dopise adresovaném Komisi vyzývá k transparentnosti a objasnění, jak Komise k částce dospěla a podle jakých požadavků má v úmyslu kompenzaci postiženým státům rozdělit. Částka zatím vyplacena nebyla, protože HU dosud nezrušilo svůj jednostranný zákaz dovozu zemědělských komodit z Ukrajiny.

WWW.FOODNET.CZ, 2. 6. 2023

Neskutečné sucho v Aude (jih Francie)

Útrapy sucha zachvacují části vinic v oblasti Aude, které trpí na pobřeží Středozemního moře. Rostliny sotva přežívají, srážky jsou nižší než v poušti. Vinaři zkouší všechno možné. Od prvních mší a procesí za déšť v březnu v regionu Roussillon se nedostatek vody v některých oblastech nezmenšil. Naopak se ještě prohloubil, což potvrzuje diagnózu suchého, neřkuli pouštního počasí. Od začátku roku bylo zaznamenáno méně než 100 mm srážek. Pokud do sklizně nepřijde více vody, může to být katastrofální. Říká se, že réva je vůči suchu odolná. Starší lidé vzpomínají, že podobnou katastrofu zažili v padesátých letech minulého století, kdy letorosty révy narostly jen do délky 30 až 40 cm.

Některé odrůdy révy již během dvou týdnů nepokročily ani o jednu fenofázi. Jean-Marie Fabre, který je zároveň předsedou sdružení Vignerons Indépendants, si na svém patnáctihektarovém vinařství La Rochelierre vzpomíná, jak při nedávné návštěvě regionu přijal francouzského ministra zemědělství Marca Fesneaua, aby s ním jednal o suchu: „Od jeho příjezdu 6. května se vinice ani nepohnuly. Letorosty vyrostly maximálně na 40 cm. Některé rostliny odumřou. S cílem vytvořit co nejvíce listů (aby se zachovala fotosyntetická aktivita a kapacita révy) Jean-Marie Fabre odstraňuje hrozny, aby révě nechal co nejvíce energie, která je k dispozici pro její přežití. V horských oblastech je sucho méně výrazné než na pobřeží. Přesto není dostatek srážek, půda je velmi suchá. Staré vinice (75 až 100 let) na vápencovém podloží rostou normálně a mají dobré výnosy hroznů. I tak je nutná redukce počtu hroznů. V nejbližší době se sice nedá nic dělat, protože většina dotčených vinařství nemá přístup k vodě a zavlažování, ale v budoucnu se bude hledat voda. Bude to voda pro přežití. Nejrychlejším řešením by bylo opětovné využití odpadní vody.

VITISPHERE/29. 5. 2023/JS

Kritické sucho ve vinicích v oblasti Pyrénées Orientales

Prefekt regionu Pyrénées Orientales vydal nové nařízení, které zpřísňuje omezení spojená s úsporami vody a zavádí pro některé oblasti „krizové sucho". Nařízení platí od středy 10. května do úterý 13. června, tento maximální stupeň výstrahy je již několik týdnů lokálně vyhlášen v jiných departementech (Var, Bouches-du-Rhône, Gard). Bylo rozhodnuto o opatřeních týkajících se zavlažování révy vinné: Zavlažování stromů, keřů a révy vinné ve stáří do 3 let je povoleno snížením odběrů o 50 % a zavlažování starších stromů, keřů a révy vinné je povoleno snížením odběrů o 80 % u gravitačních zavlažovacích systémů a o 50 % u lokálních zavlažovacích systémů (kapková závlaha, mikrozávlaha).

Institut Coopératif du Vin (ICV), upozorňuje, že existují tři kategorie, které se o tento zdroj dělí: sektor cestovního ruchu, zemědělství a soukromé osoby. Mezi těmito třemi stranami musí existovat soudržnost a konzultace, aby se optimalizovala spotřeba vody. Ti vinaři, kteří zavlažovací systém nemají, by měli své úsilí zaměřit na nové výsadby, aby nepřišli o zakořenění a budoucnost vinice. Dalším řešením je eliminace konkurence o vodu zpracováním půdy, pečlivé provedení zelených prací nebo aplikace listových hnojiv.

VITISPHERE/SARAH EL MAKHZOUMOVÁ/11. 5. 2023/JS

Nebalené víno na cestě k úspěchu

Celosvětový obchod s nebaleným vínem dosáhl v roce 2022 nárůstu obratu o více než 130 mil. eur (+5,2 %). Celosvětový obchod dosáhl 2,67 mld. eur při průměrné ceně 78 eur za hektolitr (+13,3 %). Kvůli ekonomické nejistotě a vysoké inflaci klesl objem vývozu o 7,2 % na 34,2 milionu hektolitrů, čímž se nebalené víno podílí na celkovém objemu přibližně 33 % a na celkové hodnotě světového obchodu s vínem 7 %.

Španělsko si udržuje pozici největšího dodavatele nebaleného vína. Navzdory 11% poklesu vyvezeného objemu na 11,54 mil. hl vzrostl obrat o 11,3 % na 534 mil. eur. S plusem 25 % zaznamenalo Španělsko nárůst cen na 46 eur za hl, čímž je největší světový vývozce nebaleného vína nadále nejlevnější. Itálie vyvezla téměř beze změny 3,74 mil. hl a zajistila si tak pozici druhého největšího dodavatele nebaleného vína. Následuje Austrálie, která vyvezla 3,73 mil. hl (+6,8 %). Dalšími největšími vývozci jsou Chile s 3,26 mil. hl (-27,9 %) a Jihoafrická republika s 2,44 mil. hl (-2,4 %). Celosvětově nejvyšší průměrné ceny 282 eur za hektolitr dosáhl Nový Zéland.

Obchod s víny v balení bag-in-box (BIB) vede Španělsko a zaznamenalo nárůst o 9,5 % na 57,2 mil. litrů. Itálie rovněž předstihla Německo s 47,6 mil. ▸

litrů. Z hlediska hodnoty vyvezených BIB Německo ztratilo ještě více, a to 11,1 %, a s 69,5 mil. eur je dokonce až na čtvrtém místě za Francií (134 mil. eur, +0,7 %), Itálií (111 mil. eur, +6,3 %) a Španělskem (73,5 mil. eur, +12,7 %). Německo tak v oblasti BIB ztratilo pozici vedoucího distributora. Německý vývoz BIB dosáhl objemu 44,3 mil. litrů, což představuje pokles o 19,2 procenta. I přes tento pokles si Německo udrželo třetí místo mezi předními světovými vývozci vín v BIB. V hodnotovém vyjádření se celosvětový obchod s víny BIB vyvíjel pozitivně, ačkoli celosvětový objem poklesl o 4,2 % na 3,76 mil. hl. S průměrnou cenou 1,87 eur za litr (+11,3 %) byl dosažen nový rekord.

WEINWIRTSCHAFT/15. 6. 2023/JS

Transakce s francouzskými vinicemi

Francouzský katastrální úřad (SAFER) zveřejnil údaje o obchodované půdě v roce 2022, informuje Vitisphere. V loňském roce změnilo majitele 18 400 hektarů vinic, což je o 100 hektarů více než v předchozím rekordním roce 2019. Zvýšila se také průměrná cena vinice. Celková hodnota obchodovaných vinic dosáhla mírně přes 1 miliardu eur. Průměrná cena vinic AOP činila 151 200 eur/ha (+2,3 %) a klesla pouze v Bordeaux (-3 %) a na Korsice (-7,7 %). V Bordeaux klesla cena především u oblastí s AOC Bordeaux nebo AOC Bordeaux Superieur. Vinice určené k výrobě destilátů (Cognac, Armagnac) měly průměrnou cenu 60 400 eur/ha (+3,2 %), vinice bez chráněného označení původu 15 300 eur/ha (+1,9 %).

WEINWIRTSCHAFT/7. 6. 2023/JS

Nové CHOP v Braniborsku?

Vinaři ze Středního Havla u Postupimi podali žádost o ochranu zeměpisného označení pro některé vinařské produkty. Pokud bude této žádosti vyhověno, bude zřízeno CHOP s názvem "mittlere Havel". V současné době vinaři uvádějí svá vína na trh jako zemská vína nebo pod označením Saale-Unstrut a obhospodařují plochu o rozloze přibližně deseti hektarů vinic. Celkem dvanáct poloh v pěstitelské oblasti má být zahrnuto do CHOP, přičemž lví podíl tvoří tratě Werderaner Wachtelberg s rozlohou 6,2 hektaru, Werderaner Galgenberg s rozlohou přibližně 1,3 hektaru a Phoebener Wachtelberg s rozlohou 0,8 hektaru. Celková plocha vinic odpovídá přibližně 25 % obdělávané plochy vinic Braniborska. Dalších 30 hektarů v Lužici a Frankfurtu nad Odrou nebylo zahrnuto, protože je zapotřebí souvislá zeměpisná oblast. Zda se malý region v Bruselu prosadí, se teprve uvidí. Ve Francích, na Mosele nebo na Nahe již existují příklady malých CHOP v rámci velké pěstitelské oblasti, například Uhlen Laubach nebo Bürgstadter Berg.

WEINWIRTSCHAFT/14. 6. 2023/JS

Omezení výsadby nových vinic v Německu zůstane zachováno

Spolková rada se na svém posledním zasedání ve svém stanovisku ke změně vinařského zákona vyslovila pro zachování omezení pro výsadbu nových vinic. Kvóta ve výši 0,3 % německé plochy vinic má platit až do roku 2026. Podle současného znění vinařského zákona by tato kvóta vypršela již letos. Spolková rada svůj požadavek odůvodňuje tím, že průzkumy trhu již několik měsíců hlásí pokles prodeje německých vín. Víno se spotřebovává jako tzv. zbytný produkt. Poklesu cen na trhu se sudovým vínem se má čelit tím, že se na další tři roky zachová omezení povolování nové výsadby na 0,3 % referenční plochy vinic.

V roce 2022 poklesl prodej vína o 10 % a obrat o 6,5 %, přičemž domácí dodavatelé utrpěli neúměrné ztráty v objemu a obratu ve srovnání s víny ze zahraničí. Podle práva EU může být pro novou výsadbu každoročně využito 1 % celkové plochy vinic členského státu. Členské státy však mohou tuto kvótu na novou výsadbu omezit, aby zabránily prokázané hrozbě nadměrné nabídky. (Poznámka: Německo má přibližně stejný poměr vlastní produkce vína k dovozu jako Česko.)

DDW/23. 5. 2023/JS

Švédsko: Systembolaget zakazuje těžké lahve

Těžká láhev = hodnotné víno bývalo krédem, které vedlo mnoho výrobců k používání objemných skleněných lahví pro svá vína, z nichž některé vážily více než 1 kilogram. Od března 2024 se takové výrobky již nebudou moci do Švédska vyvážet. Tamní obchod s vínem je v rukou státního alkoholového monopolisty Systembolaget a ten nyní v rámci opatření na ochranu klimatu stanovil maximální hmotnost lahví. Hmotnost lahví na víno o objemu 200 až 250 ml nesmí překročit 360 gramů a hmotnost šumivého vína 395 gramů. U lahví o objemu 0,75 litru pak bude horní hranicí 750 gramů pro tiché víno a 950 gramů pro šumivé víno. Lahve, které přesahují tyto maximální hmotnosti, budou způsobilé pouze tehdy, pokud se prokáže, že jejich emise CO_2 zůstávají pod 5 tunami za rok (vypočteno na základě prodaného množství a emisí na láhev). Systembolaget usiluje o klimatickou neutralitu do roku 2045. V internetovém obchodě monopolního prodejce si lze prohlédnout emise CO_2 jednotlivých forem obalů. Sortiment vín zahrnuje také řadu alternativních forem balení, jako jsou bag-in-box, plechovky nebo PET lahve.

WEINWIRTSCHAFT/25. 5. 2023/JS

Ekologická zátěž obalů na víno

Společnost Systembolaget uvádí následující uhlíkovou stopu nápojových obalů (v g CO_2/l):

- BiB (3 l): 68
- Karton (1 l): 76
- Vratná láhev (0,5 l): 110
- Plechovka (0,375 l): 176
- PET láhev (0,75 l): 243
- Skleněná láhev (0,75 l): 530-660
- Sektová láhev (0,75 l): 894

ZDROJ: SYSTEMBOLAGET/1. 6. 2023/JS

V Německu se zavede dobrovolný systém vratných lahví 0,75 l

Společnost Verallia Deutschland AG vyvinula vlastní národní vratný systém pro 0,75litrové lahve na víno. Má být spuštěn v prvním čtvrtletí roku 2024. Společnost uvádí, že již našla prvního distribučního partnera v dovozci a velkoobchodníkovi s biovínem Peteru Riegelovi. Lahve budou k dispozici ve dvou různých barvách, budou se přepravovat v boxech po 6 kusech a bude je možné plnit až 50krát. Záloha má činit 50 centů za láhev a 4,50 eur za bednu, aby se dosáhlo ▸

co nejvyšší míry návratnosti. Možná prodejní místa by mohla být také v obchodech s potravinami a v prodejnách nápojů; podle společnosti bylo úspěšně otestováno vracení ve stávajících zálohovacích automatech. Verallia chce lahve sama shromažďovat a zpracovávat v centrálním mycím středisku. Možné by měly být i další distribuční kanály (specializovaný obchod, gastronomie atd.).

Peter Riegel již souhlasil s využitím lahví, s dalšími potenciálními partnery se stále jedná, zájemců je již celá řada. Společnost neposkytuje žádné informace o finančních výdajích, které byly nutné k vývoji opakovaně použitelného systému. Národní, široce používaný systém opakovaného použití by byl pro německé vinařství velkým krokem k udržitelnosti. Zatím existují pouze iniciativy na regionální úrovni.

WEINWIRTSCHAFT/15. 6. 2023/JS

Německé dráhy zavádí ve svých vlacích nová vína

Od 1. června mohou cestující dálkové dopravy společnosti Deutsche Bahn očekávat novou řadu vín z německých vinařských oblastí. Ve dvou tajných degustačních kolech byla z více než 100 předložených produktů vybrána čtyři vína. Úspěšné byly vybrány bílé odrůdy Pinot gris (Rheinhessen) a Ryzlink rýnský (Rheinhessen), stejně jako výhradní červené víno z Falce Cabernet Sauvignon. V rámci tříměsíční letní akce bude od června do srpna nabízeno také růžové biovíno od mladého vinaře z Bechtheimu. Vína tak nahradí předchozí kolekci. Zařazení nových výrobců do formátu lahví o objemu 0,25 litru má platit po dobu dvou let. Výběr německých vín podpořil Vinařský fond. V loňském roce se v rámci palubního stravování ve vlacích ICE a Intercity prodalo přibližně 140 000 litrů vína.

(Poznámka překladatele: Že by už skončila doba, kdy přibližně před patnácti lety společnost Lufthansa nabízela ve svých letadlech výhradně zahraniční vína?)

WEINWIRTSCHAFT/25. 5. 2023/JS

Odškodnění společnosti Petrus ve výši téměř 1,2 milionu eur

Ve sporu o známku vína „Petrus Lambertini“ rozhodl soud v Bordeaux v první instanci ve prospěch známé společnosti Château Petrus a žalovanou stranu odsoudil k vysoké pokutě. V rozsudku ze dne 16. května 2023 soud hovoří o podvodu, poškození dobrého jména a parazitování na úkor společnosti Petrus v Pomerolu a nařídil obžalovaným zaplatit 500 000 eur za nemajetkovou újmu a 680 000 eur za zisk, který takto získali, a také zrušení značky Petrus Lambertini. Podle médií společnost Château Petrus původně požadovala částku 1,3 mil. eur za poškození dobrého jména, 946 000 eur za nemajetkovou újmu a 1,4 mil. eur za zisk z prodeje značky Petrus Lambertini.

Obchodníci s vínem Jérôme a Stéphane Coureauovi, kteří provozují obchod s vínem CGM Vins a internetový obchod Direct Chais, si v prosinci 2010 zaregistrovali ochrannou známku „Coureau & Coureau Petrus Lambertini Major Burdegalensis 1208“. Od té doby se společnost Château Petrus právně bránila proti tomu, co považovala za zneužívající a nezákonné používání své ochranné známky. Od prosince 2011 podávali trestní oznámení na společnost CGM Vins a v roce 2016 se poprvé dočkali spravedlnosti. Po několika odvoláních a dalších řízeních však byl případ v roce 2019 zamítnut, což znamenalo, že trestní řízení bylo považováno za uzavřené. Souběžně s tím však bylo zahájeno občanskoprávní řízení, které nyní vyvrcholilo výše uvedeným soudním rozhodnutím.

Jérôme a Stéphane Coureauovi se od té doby proti rozsudku odvolali. Značka, kterou vytvořili, odkazuje na prvního starostu Bordeaux Petra Lambertiniho, který se ujal úřadu v roce 1208. Na etiketě navíc nejsou zobrazeny klíče svatého Petra jako na originálu z Pomerolu, ale klíče města Bordeaux. Navíc se nejedná o víno z Pomerolu, ale o mnohem levnější cuvée z apelace Côtes de Bordeaux. V tiskové zprávě bylo uvedeno, že CGM chce dosáhnout pozastavení výkonu opatření až do rozsudku odvolacího soudu. Společnost Château Petrus uvedla, že současné rozhodnutí v Bordeaux vítá a bude nadále bojovat za ochranu své značky ve Francii i ve světě. Château Petrus vlastní rodina Moueix a její vína patří k nejdražším obchodovaným vínům na světě.

WEINWIRTSCHAFT/22. 5. 2023/JS

WHO: Nebezpečná umělá sladidla

Světová zdravotnická organizace zveřejnila dne 15/05/2023 pokyny týkající se alternativních a umělých sladidel včetně například aspartamu, sacharinu nebo stévie. Světová zdravotnická organizace uvádí, že podle dostupných důkazů může mít dlouhodobá konzumace těchto sladidel potenciální nežádoucí účinky včetně zvýšeného rizika cukrovky II. typu, obezity, kardiovaskulárních onemocnění a úmrtnosti u dospělých. Světová zdravotnická organizace proto doporučuje vyhnout se konzumaci potravin, které obsahují tyto druhy sladidel, podporuje naopak konzumaci potravin s přirozeně se vyskytujícími cukry (ovoce) a neslazených potravin a nápojů.

WWW.FOODNET.CZ, 1. 6. 2023

Produkce laboratorně pěstovaných tkání imitujících maso může být podle nejnovějších studií náročnější z hlediska dopadů na globální oteplování než produkce konvenčního masa

Produkce laboratorně pěstovaných tkání imitujících maso může být podle nejnovějších studií Kalifornské univerzity náročnější z hlediska dopadů na globální oteplování než produkce konvenčního masa, a to o 4 až 25 %. Vědci provedli hodnocení životního cyklu laboratorně pěstovaných tkání imitujících maso v průběhu celé produkce podle popisu současných výrobních metod. V hodnocení byly zahrnuty všechny relevantní vstupy (voda, využití půdy, ruda i surová ropa) a produkce emisí, které mohou ovlivnit životní prostředí. V tomto replikovaném prostředí vědci zjistili, že laboratorní výroba imitací masa může být víc náročná na zdroje než produkce konvenčního hovězího masa. Závěry studie nejsou zatím finální.

WWW.FOODNET.CZ, 26. KVĚTEN 2023